Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети ва Министрлар Советининг органи

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН ◆ 15 май 1968 йил, чоршанба ◆ № 111 (13.973). ◆ Баҳоси 2 тийин.

Ўзбекистон ССР Олий Советининг III сессияси

Ўзбекистон ССР Олий Советининг мажлислари тўғрисида ИНФОРМАЦИОН БИЛДИРИШ

1968 йил 14 майда Тошкентда еттинчи чақириқ Ўзбекистон ССР Олий Советининг учинчи сессияси ўз ишини бошлади.

Сессияни республика Олий Советининг раиси депутат **С. Ҳ. Сирожиддинов** очди. Раис столи ёнида Олий Совет раисининг ўринбосарлари депутатлар **Ж. Алканов, З. Исроилова, А. Д. Лебедков, Г. Мирзамбетова** ўтирибдилар.

Ҳукумат ложаларида КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари **Ш. Р. Рашидов,** Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бюросининг аъзолари **И. Г. Анисимкин, Р. Қурбонов, В. Г. Ломоносов, Н. М. Матчонов, М. М. Мусахонов, Е. С. Насриддинова,** Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бюроси аъзолигига кандидат, **М. Т. Турсунов** Республика Олий Совети Президиумининг ва ҳукуматининг аъзолари ўтирибдилар. Сессия ишида КПСС Марказий Комитети бўлим мудирининг ўринбосари **А. А. Тютюнников** қатнашмоқда.

Сессия иштирокчилари вафот этган депутатлар И. В. Стрельцов ва Б. Қошқарбоеванинг хотирасини ҳурмат билан эсладилар.

Олий Совет кетиб қолган депутатлар ўрнига бешта сайлов округидан 1968 йил 14 январь, 18 февраль ва 14 апрелда сайланган депутатларнинг ваколатини текшириш тўғрисида мандат комиссиясининг раиси депутат **Т. Р. Каримова**нинг докладини тинглади. Олий Совет 88- Қибрай сайлов округидан сайланган депутат **Н. Қирғизбоевнинг,** 194-Ғиждувон сайлов округидан сайланган депутат **Ю. М. Ремидовский**нинг, 30-Жарқўрғон сайлов округидан сайланган депутат **М. Жўраевнинг,** 13- Сельмаш сайлов округидан сайланган депутат **Р. Бобожонова**нинг, 457- Чимбой қишлоқ сайлов округидан сайланган депутат **М. Д. Мухортов**нинг ваколатини тўғри деб топишга қарор қилди.

Сессиянинг кун тартиби ва иш тартиби бир овоздан тасдиқланди. Сессиянинг кун тартибига қуйидаги масалалар киритилди:

1. Икки кун дам олинадиган беш кунлик иш ҳафтасига ўтиш муносабати билан республика аҳолисига маданий-маиший ва савдо хизматини яхшилаш чоралари тўғрисида.
2. Ўзбекистон ССРнинг 1967 йилги Давлат бюджетининг ижроси тўғрисида.
3. «Маданият ёдгорликларини муҳофаза қилиш тўғрисида» Ўзбекистон ССР Қонунининг лойиҳаси ҳақида.
4. Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг фармонларини тасдиқлаш тўғрисида.

Кун тартибидаги биринчи масала — «Икки кун дам олинадиган беш кунлик иш ҳафтасига ўтиш муносабати билан республика аҳолисига маданий-маиший ва савдо хизматини яхшилаш чоралари тўғрисида» сессияда Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг биринчи ўринбосари **М. М. Мусахонов** доклад қилди.

Олий Советнинг коммунал хўжалиги ва маиший хизмат доимий комиссиясининг қўшимча доклади ҳам тингланди. Бу ҳақда шу комиссиянинг раиси депутат **Т. С. Содиқов** доклад қилди. Олий Советнинг савдо ва умумий овқатланиш доимий комиссиясининг раиси депутат **А. С. Пономарев**нинг қўшимча доклади ҳам тингланди.

Мажлисда кун тартибидаги биринчи масала юзасидан музокаралар бошланди. Музокараларда депутатлардан **В. В. Окунский** (иккинчи Кафанов сайлов округи), **Ғ. Ғ. Юсупов** (245- Панжакент сайлов округи), **А. И. Бродова** (73-Чаноқ сайлов округи) сўзга чиқдилар.

* * *

Соат 16 да Ўзбекистон ССР Олий Советининг иккинчи мажлиси бошланди. Бунда сессия кун тартибининг биринчи масаласи юзасидан музокаралар давом эттирилди. Музокараларда депутат **Х. Султонов** (115- Озод сайлов округи), Ўзбекистон маданият министри **В. Й. Зоҳидов,** депутатлар **Ш. Мелиев,** (57- Бекобод шаҳар сайлов округи), **М. Н. Хаитов** (251- Ленин сайлов округи), **М. Ҳ. Ҳасанов** (118-Хартум сайлов округи), **М. Р. Маҳмудов** (360- Саноат сайлов округи), Ўзбекистон ССР алоқа министри **В. Й. Йўлдошев,** депутат **В. М. Григорьева** (150- Сардоба сайлов округи) сўзга чиқдилар.

Олий Совет «Икки кун дам олинадиган беш кунлик иш ҳафтасига ўтиш муносабати билан республика аҳолисига маданий-маиший ва савдо хизматини яхшилаш чоралари тўғрисида» бир овоздан қарор қабул қилди.

Ўзбекистон ССР Олий Совети сессияси ўз ишини давом эттирмоқда.

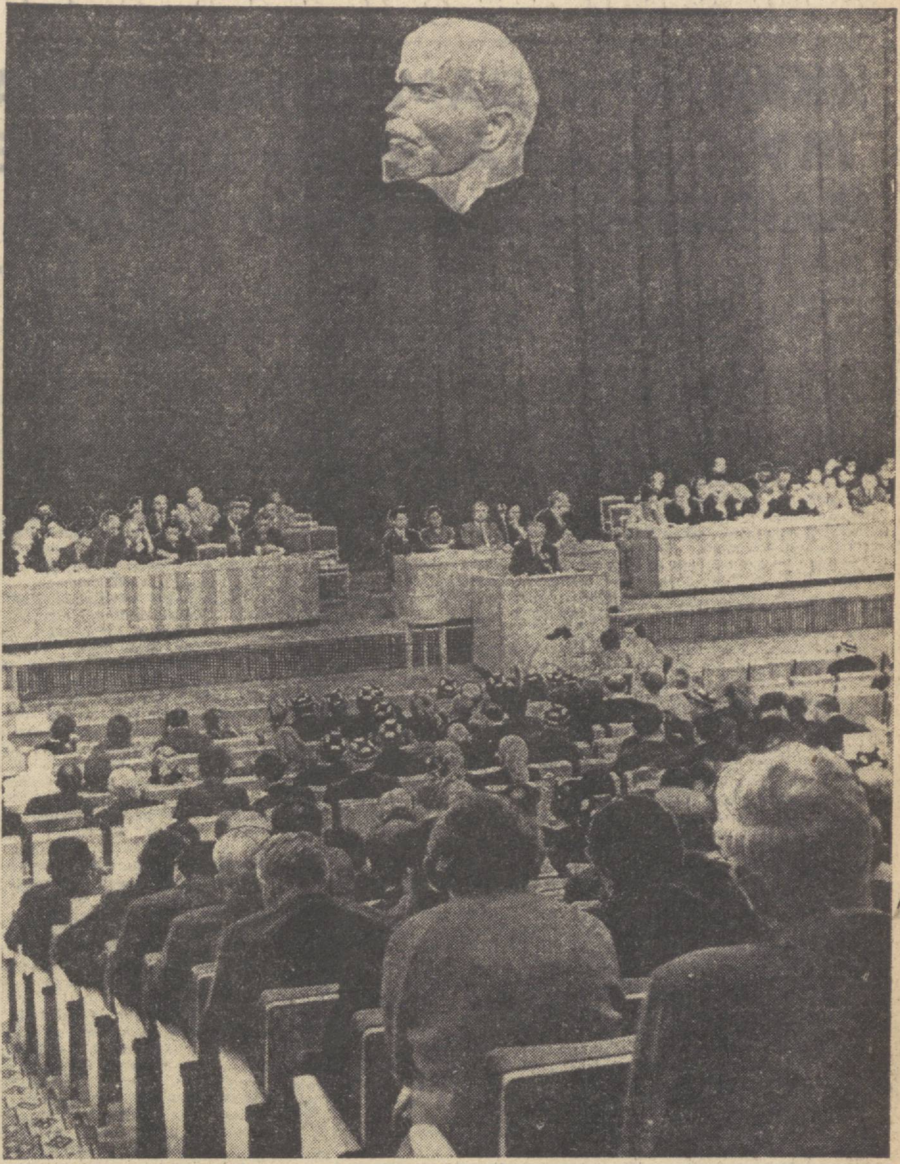

Суратда: Ўзбекистон ССР Олий Совети III сессиясининг мажлислар залида.

БУТУНИТТИФОҚ ИҚТИСОДИЙ КЕНГАШИ

МОСКВА, 14 май. (ТАСС). Бугун халқ хўжалигида планлаштиришни такомиллаштириш ва иқтисодий ишларни яхшилашга бағишланган Бутуниттифоқ кенгаши очилди. Кенгашда икки мингдан кўпроқ киши қатнашмоқда.

Кенгаш ишида К. Т. Мазуров, Д. С. Полянский, А. Н. Шелепин, Д. Ф. Устинов, М. С. Соломенцев, СССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосарлари Н. К. Байбаков, В. Э. Димшиц, М. Т. Ефремов, В. А. Кириллин, И. Т. Новиков, Л. В. Смирнов ўртоқлар иштирок этмоқдалар.

СССР Госпланининг раиси Н. К. Байбаков доклад қилди.

Брошюра чиқарилди

Карл Маркс туғилган куннинг 150 йиллигига бағишланиб Москвада ўтказилган тантанали мажлисда «Карл Маркс — ишчилар синфининг гениал устози ва йўлбошчиси» деган темада ўртоқ М. А. Суслов қилган докладни сиёсий адабиёт нашриёти алоҳида брошюра қилиб босиб чиқарди.

(ТАСС).

Суратда: Фарғона, Бухоро, Самарқанд, Андижон ва Наманган областларидан Ўзбекистон ССР Олий Советининг III сессиясига келган депутатлардан бир группаси.

И. Глауберзон фотолари.

ДАЛАЛАРДАН ДАРАКЛАР

БУЗ. Жданов номли колхознинг Мамадаминжон Аҳмедов бошлиқ бригадаси пахтакорлари 72 гектар майдонга чигитни қулай агротехника муддатларида экиб ва бир текис ундириб олдилар. Ҳозир барча пайкаллардаги экин ям-яшил бўлиб ўсяпти. Ғўзанинг дастлабки парвариши қизғин давом эттириляпти. Бригада механизатори Тожиддин Шамсиддинов культивацияни сифатли ўтказяпти, мурғак ниҳолларни озиқлантиряпти.

А. Мамажонов.

●

ШАҲРИСАБЗ. Киров номли колхоз деҳқонлари 1450 гектар майдонга чигит экишни 10 иш кунида тамомлашди. Ҳозир бутун куч пахта майдонларида пайдо бўлган қатқалоқни юмшатиш ва яганалашни тезроқ тугаллашга сафарбар этилди. Ленин орденли Ўроқ Иброҳимов, шунингдек Бозор Эшонқулов, Файзулла Обланазаров ўртоқлар бошлиқ бригадаларнинг пахтакорлари ғўзанинг дастлабки парваришини намунали олиб боришяпти.

Ж. Халилов.

ҒАЛЛА ЎРИМИГА ТАЙЁРЛАНИШЯПТИ

Иштихон районидаги «Меҳнат — роҳат» колхози азаматлари Ўзбекистон партия ва ҳукуматининг дон етиштиришни кўпайтириш тўғрисидаги қароридан бениҳоя руҳланиб, катта ишларга енг шимаришди. Ғаллазорларда иш қизғин. Яхшилаб ўғитланган ва бегона ўтлардан тозаланган ғалли майсалари кунда бир яшнамоқда. Катта-катта майдонларда майсалар бошоқ тортиб қолди.

— Бу йил мамлакатга 1000 центнер дон етказиб берамиз! Колхоз меҳнат аҳлининг шиори ана шундай. Бунга асос бор: 2650 гектар ердаги дон майсалари бир текис ўсиб, мўл ҳосилдан дарак бериб турибди.

Механизаторлар ғалла ўрим-йиғимига ҳар тарафлама пухта тайёргарлик кўришяпти. 7 та комбайннинг ҳаммаси тўла-тўкис ремонтдан чиқариб қўйилди. Қоп-қанорлар, тош-тарозилар, ёнғинга қарши кураш асбоблари ва бошқа нарсалар ҳам тайёрланган. Қувондиқ Фармонов, Тўрабек Ҳатамов сингари илғор комбайнчиларнинг ҳар бири бу йилги мавсумда 500 гектар ердаги ғаллани ўриб-янчиб бериш мажбуриятини олган. Уларнинг ташаббуси бошқа механизаторлар томонидан қўллаб-қувватланмоқда.

С. ХУЖАЕВ,
«Совет Ўзбекистони» штатсиз мухбири.

ИККИНЧИ ПАРВАРИШ БОШЛАНДИ

АНДИЖОН, 13 май («Совет Ўзбекистони» мухбиридан телефон орқали олинди). Область пахтакорлари деярли барча майдонда чигитни текис ундириб олдилар. Ғўзанинг дастлабки парвариши кун сайин авж оляпти. Яганалаш қизғин давом этяпти. Избоскан районидаги Энгельс номли колхоз аъзолари муҳим агротехника тадбири бўлган яганалашни областда биринчи бўлиб тугалладилар. 1300 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 35 центнердан «оқ олтин» етиштириш учун курашаётган хўжалик деҳқонлари 600 гектар майдонда биринчи ўтоқ ўтказдилар. Мавжуд майдонларнинг ҳаммасидаги экин бир марта икки томонлама культивация қилинди ва ғўзани иккинчи культивация қилишга киришилди.

Чигит барвақт экилиб ва ундириб олинган, ғўза парваришига эрта муддатларда киришилган минг гектар майдондаги ниҳолларда 3-4 тадан чинбарг ҳосил бўлди. Айниқса Иброҳим Отақўзиев, Сотиболди Эргашев, Қорабой Нурқулов ўртоқлар бошлиқ бригадаларда ғўза парвариши айниқса сифатли ўтяпти.

Шу райондаги «Андижон», «Партия XX съезди» колхозларида ҳам яганалаш тугалланди.

А. ҚУРОНБОЕВ.

ЙИЛЛАР, СУВ ВА ОДАМЛАР

ЎЗБЕКИСТОН ИРРИГАТОРЛАРИНИНГ ЮБИЛЕЙ КОНФЕРЕНЦИЯСИДАН

<> <>

Оламда пахтадан кўра хилма-хил маҳсулот берадиган ўсимлик йўқ. Пахта ишлатилмайдиган саноат ва техника тармоғини ҳам тасаввур этиш қийин.

Аммо, табиат унчалик сахий эмас. Ғўза бошқа ҳар қандай ўсимликдан кўра кўпроқ эътибор ва парваришни талаб этади. Бир кўсакнинг ўзи ёз мобайнида 10 литр сув ичади. Далаларга дарё-дарё сув керак. Бунинг учун Ўзбекистонда сунъий денгизлар барпо этилган, гидроузеллар қурилган, каналлар ва коллекторлар ўтказилган. Ғўзани вақтида қондириб суғориш тўғрисида неча минглаб олимлар ва мутахассислар қайғурадилар.

В. И. Ленин 1918 йил 17 майда Туркистонда суғориш ишлари тўғрисидаги тарихий декретни имзолаган эди. Республика ирригаторлари ўз ишлари йилномасини шу кундан бошлаб олиб бормоқдалар. Қаҳрамонликларга тўлиб-тошган жўшқин 50 йил ўтиб кетди. Ўзбекистон катта ирригация, қудратли гидроэнергетика, юксак деҳқончилик маданиятига эга бўлган республикага айланди.

Бу ишларнинг ҳаммаси уруш вайрон қилган Эскижун, Шоҳимардон сойи, Дарғомшавдар каналларини тиклаш, қўлига милтиқ олиб, нивелир кўтарган дастлабки қидирувчиларнинг меҳнатидан бошланди. Бу йиллар қийин бўлди. Ҳамма нарса етишмасди. Лекин партия чақириғига зўр ишонч билан қаралди, юксак мақсадлар йўлида ҳатто жонни фидо қилишга ҳам шай бўлиб турилди.

Еш инженер Юрий Данилов ёрдамчилари билан Зарафшонда қурилаётган Ровотхўжа тўғони томон йўл олди, биринчи аёл гидротехник Татьяна Колпакова раҳбарлигидаги қидирувчилар отряди Далварзин чўлига қараб кетди. Г. К. Ризен-Кампф группаси Мирзачўлда иш бошлаб юборди.

Ирригация қурилишлари ривожланиб борди. Биринчи беш йиллик арафасида Ўзбекистон меҳнаткашлари мамлакатнинг пахта мустақиллиги вазифасини бажарамиз деб сўз бердилар. Бу вазифа муваффақият билан ҳал қилинди. Сирдарё, Қорадарё ва Амударёда янги гидроузеллар пайдо бўлди, магистрал каналлардан оқадиган сув ҳажми икки баравар, уч баравар кўпайди. Дастлабки сув омборлари — Каттақўрғон ва Косонсой сув омборлари пайдо бўлди.

Ўзбекистонда ирригаторлар техника базаси яратилган, ремонт корхоналари қурилган ва ер қазийдиган механизмлар қудрати ошган ҳозирги кунда сув хўжалиги ходимлари қурғоқчиликни забт этиш, шўр босган ерларни тубдан мелиорация қилиш проблемасини ҳал этмоқдалар.

Республикада суғориладиган майдон 2 миллион гектарга боради. Далаларга эса, ҳар йили 34 миллиард кубометр сув чиқарилади. Бу сувни 22 минг гидроузел, узунлиги 90 минг километрга борадиган каналлар етказиб беради. Эндиликда сунъий денгизлар 3,5 миллиард кубометр дарё суви сиғдира олади.

Келгуси беш йилликда республикада йилига 5 миллион тонна пахта етиштириш тўғрисида гап оралаб қолди. Бунга қандай эришиш мумкин? Ленин Декрети чиққан куннинг 50 йиллигига бағишланиб ирригаторларнинг 13 майда Тошкентда очилган илмий-техника конференциясида шу темада катта гап бошланди. Конференция ишида сув хўжалиги ва қишлоқ хўжалик мутахассислари, лойиҳалаш институтлари ва конструкторлик бюроларининг ходимлари, олимлар қатнашмоқдалар. Ўзбекистон ССР мелиорация ва сув хўжалиги министри С. Мамарасулов, Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг мухбир аъзоси Р. А. Алимов, «Узгипроводхоз» институтининг бош инженери Б. Г. Сукерник, Ўрта Осиё ирригация институтининг директори Ф. Н. Нажимов, Тошкентдаги ирригация ва қишлоқ хўжалигини механизациялаш инженерлари институтининг ректори С. П. Пўлатов ва бошқа ўртоқлар доклад қилдилар. Декретда кўзда тутилган Далварзин чўлини ўзлаштириш ишлари тўғрисида шу лойиҳанинг автори ва 1928 йилда қўриқ ердаги ирригация комплекси қурилишининг биринчи бошлиғи Т. А. Колпакова гапириб берди.

Г. КИРХАДЖИ
УзТАГ мухбири.

ФАН ВА ТЕХНИКА СОҲАСИДА ЛЕНИН МУКОФОТЛАРИ ВА СССР ДАВЛАТ МУКОФОТЛАРИ КОМИТЕТИДАН

СССР Министрлар Совети ҳузуридаги фан ва техника соҳасида Ленин мукофотлари ва СССР Давлат мукофотлари комитети 1969 йилги Ленин мукофотларига тақдим этиладиган ишларни қабул қилишга киришди. Бундай ишлар 1968 йил 16 октябргача қабул қилинади.

Фан ва техникага янги йўналишларни очиб берувчи ва шу соҳада жаҳон миқёсидаги ютуқлардан юқори турган энг муҳим илмий тадқиқотлар; СССР халқ хўжалигига катта ҳисса қўшадиган ва ўз даражаси жиҳатидан бошқа мамлакатларнинг ютуқларидан устун турадиган принципиал янги техникавий тадбирлар; давлат ва хўжалик қурилиши, марксизм-ленинизм фани ва ҳозирги замон ижтимоий ҳаётининг актуал масалаларига доир энг муҳим тадқиқотлар Ленин мукофотларини олиш учун тақдим этилиши мумкин.

Илмий асарлар тақдим этилишидан кўпи билан бир йил олдин матбуотда эълон қилингандан кейин, техника ва ишлаб чиқариш соҳасидаги ишлар халқ хўжалигига жорий қилинганидан кейин қабул қилинади.

Ленин мукофотлари олиш учун тегишли асарларни СССР ва иттифоқдош республикалар Фанлар академияларининг президиумлари, СССР медицина фанлари академияси, В. И. Ленин номидаги Бутуниттифоқ қишлоқ хўжалик академияси, СССР педагогика фанлари академияси, илмий ва инженер-техника жамиятлари, СССР ва иттифоқдош республикалар министрликларининг коллегиялари, СССР ва иттифоқдош республикалар Министрлар Советларининг давлат комитетлари, СССР Министрлар Совети ҳузуридаги комитетлар, ВЦСПС президиуми, ВЛКСМ Марказий Комитети, илмий тадқиқот институтлари, конструкторлик ва лойиҳалаш ташкилотлари, олий ўқув юртлари, нашриётлар, газета ва журналларнинг редколлегиялари, корхоналар, муассасалар ва ташкилотлар коллективларининг йиғилишлари тақдим этадилар.

Айни вақтда, комитет 1969 йилга СССР Давлат мукофотларини олиш учун тақдим этиладиган асарларни қабул қилади. Бундай асарлар 1968 йил 15 декабргача қабул қилинади.

Ленин мукофотлари ва СССР Давлат мукофотларини олиш учун тегишли асарлар уларнинг аҳамиятига баҳо беришга юксак талабчанлик билан қараш, авторлар коллективларини объектив ва асосли муҳокама қилиш вазиятида тақдим этилиши керак.

Айни бир асарни Ленин мукофотига ва СССР Давлат мукофотига баббаравар тақдим этишга йўл қўйилмайди.

Асарларни тақдим этиш ва расмийлаштириш билан боғлиқ бўлган ҳамма масалалар юзасидан қуйидаги адресга: СССР Министрлар Совети ҳузуридаги фан ва техника соҳасидаги Ленин мукофотлари ва СССР Давлат мукофотлари комитетига мурожаат қилинсин: Москва, К-51, Неглинная кўчаси, 29-14, телефон 95-31-04, 95-09-21.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ III СЕССИЯСИ

ИККИ КУН ДАМ ОЛИНАДИГАН БЕШ КУНЛИК ИШ ҲАФТАСИГА ЎТИШ МУНОСАБАТИ БИЛАН РЕСПУБЛИКА АҲОЛИСИГА МАДАНИЙ-МАИШИЙ ВА САВДО ХИЗМАТИНИ ЯХШИЛАШ ЧОРАЛАРИ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг биринчи ўринбосари М. М. МУСАХОНОВ доклади

Депутат ўртоқлар!

Совет халқининг фаровонлигини янада юксалтириш чора ва тадбирлари партия XXIII съездининг, КПСС Марказий Комитети Пленумларининг қарорларида ҳамда партия ва ҳукумат қабул қилган бошқа бир қанча муҳим қарорларда илмий асосда белгилаб берилган. Ишчи ва хизматчиларни икки кун дам олинадиган беш кунлик иш ҳафтасига ўтказиш шу чоралар қаторида алоҳида аҳамиятга эгадир. Бу — мамлакатимиз меҳнаткашларининг манфаатларига тўла равишда жавоб берадиган катта ижтимоий ва иқтисодий тадбирдир.

Совет кишиларининг ижодий ва маънавий ўсишини янада кўтариш, инсонни ҳар томонлама ривожлантириш, совет оиласининг маиший шароитини яхшилаш соҳаларида бу жуда катта тадбирнинг аҳамияти бениҳоядир. Беш кунлик иш ҳафтасини жорий қилиш социалистик жамиятнинг моддий ва маънавий бойликларини янада кўпайтиришга ёрдам беради. Шу билан бирга, халқ хўжалигига раҳбарликни янада такомиллаштириш соҳасида ташкилотчилик ишининг аҳамияти янги шароитда анчагина кучаяди.

Беш кунлик иш ҳафтасининг афзалликлари ўз-ўзидан амалга ошади, деб ўйлашимиз керак эмас. Бизнинг олдимизда пайдо бўлган жиддий масалалар, бир қанча янги проблемалар бор. Буларни жуда диққат билан ўрганиб, амалий ҳал қилишимиз керак.

Республика саноатида ва халқ хўжалигининг бошқа тармоқларида янгича ишлаш тартибига ўтиш 1967 йилнинг иккинчи ярмидан бошланди.

Икки кун дам олинадиган беш кунлик иш ҳафтасига ўтиш тўғрисида КПСС Марказий Комитети, СССР Министрлар Совети ва ВЦСПСнинг қарори эълон қилинганидан кейин республикада катта ташкилий ишлар қилинди. Беш кунликка ўтишнинг моҳияти ва вазифалари корхоналар, муассасалар ва ташкилотларнинг коллективларида, шунингдек матбуотда, радио ва телевидение орқали кенг тушунтириб берилди ва муҳокама қилинди. Янгича ишлаш шароитига ўтиш масалаларини Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитети, республика Олий Совети Президиуми ва Ўзбекистон ССР Министрлар Совети бир неча марта кўриб чиқдилар.

Мана шу чораларнинг ҳаммаси амалга оширилганлиги натижасида, беш кунликка ўтказилиши лозим бўлган 1 миллион 382 минг ишчи ва хизматчидан ёки 92 проценти шу йил 1 апрелгача ҳафтасига икки кун дам олишга ўтказилди.

Энди биз ишнинг баъзи бир натижаларини якунлай оламиз, янгича ишлаш ва дам олиш шароитининг афзалликларидан республика экономикасини ва маданиятини ривожлантиришда тўла фойдаланиш учун бундан буён қилинадиган ишларнинг режаларини белгилай оламиз.

Меҳнат ва дам олишнинг янги тартиби ишлаб чиқаришда асосан ижобий натижалар берди, деб айтишимиз учун ҳамма асосларимиз бор. Беш кунлик шароитида меҳнаткашларга маданий-маиший хизмат кўрсатишни яхшилаш соҳасида ҳам кўпгина иш қилинди.

Шу билан бирга янгича ишлаш шароитига ўтиш сабабли пайдо бўлаётган вазифаларнинг бир қанчаси шу дамгача ҳал қилингани йўқ, ишлаб чиқаришни ташкил этиш масалаларини ҳал этишда ва аҳолига хизмат кўрсатиш соҳасида катта камчиликлар бор.

Республика ҳукумати беш кунлик иш ҳафтасига ўтиш билан алоқадор бўлган масалаларнинг ҳаммасини тез ва муваффақиятли ҳал қилишга жуда катта аҳамият бериб, бу масалани Ўзбекистон ССР Олий Совети муҳокамасига қўйишни зарур топди.

Корхоналарни планлаштиришнинг ва иқтисодий рағбатлантиришнинг янги системасига ўтказиш бу йил асосан тугалланади. Хўжаликни бошқаришнинг янги системасига ўтишга тайёргарлик кўриш ва кўпгина корхоналар учун икки кун дам олинадиган беш кунлик иш ҳафтасига ўтишга тайёргарлик бир вақтда олиб борилди.

Бу икки тадбирни ўтказишга мана шундай баб-баравар тайёргарлик кўрилганлиги бутун саноатнинг ривожланишига яхши таъсир қилди.

Ташкилий ва техника тадбирларни ишлаб чиқиш ва амалга ошириш чоғида асосий фондлардан баракали фойдаланиш, прогрессив технология процессларини жорий қилиш, эскирган ускуналарни янада такомиллашган ускуналар билан алмаштириш, сермеҳнат ишларни механизациялаш даражасини ошириш, меҳнатни илмий асосда ташкил этиш масалаларига алоҳида эътибор берилди.

Партия, совет ва хўжалик органлари бир қанча сиёсий-иқтисодий ва ташкилий чораларни кўрганликлари, ишчилар, колхозчилар, мутахассисларнинг меҳнат активлиги ошганлиги туфайли 1967 юбилей йили республика халқ хўжалигини янада ҳар томонлама ривожлантириш йили бўлди.

Бу йил биринчи кварталда корхона ва ташкилотларнинг мутлоқ кўпчилиги беш кунлик график асосида ишлади. Шу даврдаги ишларнинг таққосланадиган якунлари қандай бўлди, бу якунлар нималарни билдиради?

Умуман бутун саноат маҳсулотини реализация қилиш бўйича уч ойлик планни 103,6 процент бажарди.

Тошкент шаҳар саноати, ҳамма областлар ва Қорақалпоғистон Автоном Республикаси саноати маҳсулот сотиш планини тўла бажарди.

Жиддий тайёргарлик кўриб, янги графикнинг хусусиятларини одамларга ўз вақтида тушунтириб, зарур техника тадбирларини амалга ошириб, ҳамма участкаларда меҳнатнинг ташкил қилинишини яхшилаб, сўнгра янги графикни жорий қилган коллективлар яхши натижаларга эришдилар.

Чирчиқдаги «Ўзбекхиммаш» заводи, «Таштекстильмаш», «Ташхимсельмаш» заводлари ва бошқа корхоналарнинг коллективлари бу жиҳатдан намуна бўла олади, шу корхоналарда ҳар бир ишловчига ҳисоблаганда ялпи маҳсулот ишлаб чиқаришни кўпайтириш суръатлари анча юқори бўлди, шу билан бирга ишчиларнинг сони ҳам камайтирилди. Тошкент экскаватор заводи машинасозлик корхоналари орасида биринчилар қаторида икки кун дам олинадиган беш кунлик иш ҳафтасига ўтди. Янгича ишлаш тартибига ўтишдан олдин бу корхона мамлакатдаги бошқа корхоналар тажрибасини синчиклаб ўрганиб, катта тайёргарлик кўрди. «Бу корхонада биринчи кварталда ялпи маҳсулот ҳажми ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан 11,1 процент кўпайди, меҳнат унумдорлиги 6,9 процент ошди, фойда эса, 4 процент ортди.

Афсуски, министрликлар ва идораларнинг, кўпгина корхоналар ва ташкилотларнинг ишида ижтимоий ишлаб чиқаришнинг самарадорлигини оширишга тўсқинлик қилаётган жиддий камчиликлар содир бўлмоқда. Баъзи корхоналарда ўсиш суръатлари ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан пасайиб кетди. Саноат министрликлари ва идораларининг бир қанча завод ва фабрикалари, шу жумладан Чирчиқ трансформатор заводи, Наманган арматура заводи, Самарқанд трикотаж фабрикаси ва бошқа баъзи корхоналар шу йил биринчи кварталда ҳар бир ишловчига ҳисоблаганда маҳсулот ишлаб чиқаришни камайтириб юбордилар.

Бунинг сабаби шуки, баъзи жойларда беш кунликка ўтишдан олдин зарур тайёргарлик ишлари олиб борилмади. Бундай корхоналарнинг ишида ижобий натижалар кутиш қийин. Айрим корхоналарнинг раҳбарлари бир амаллаб планни бажариш учун меҳнаткашларни иш соатларидан ташқари вақтларда, дам олиш кунларида ҳам ишлата бошладилар.

Беш кунликнинг обрўйини тўкаётган бундай ёмон ҳолларга чек қўймоқ учун штурмбозликни тугатиш, техника тараққиёти тўғрисида ва меҳнатни илмий асосда ташкил этиш, ишлаб чиқаришни такомиллаштириш тўғрисида яхшироқ ғамхўрлик қилиб, топшириқларни зўрма-зўраки эмас, балки меҳнат, маблағ ва материалларни кам сарфлаб бажаришни таъминлаш керак. Баъзи корхоналарда беш кунлик иш ҳафтасига ўтилгандан кейин ускуналарни иш билан банд қилиш коэффициенти камайиб кетди, бунга тоқат қилиб бўлмайди.

Иш манфаатлари ҳар бир корхонада иш графигини шундай бир тарзда тузиб чиқишни талаб қиладики, бу графиклар асосий фондлардан кўпроқ самара берадиган қилиб фойдаланишга, ускуналардан фойдаланиш даражасини оширишга, маҳсулот чиқаришни тезроқ кўпайтириб боришга ёрдам берадиган бўлсин. Меҳнат ресурслари ва моддий ресурслар имкон берган жойларда ишлаб чиқаришни узлуксиз тартибда ташкил этиш, навбатма-навбат дам олиб ишлаш графигини жорий қилишга интилиш керак. Бу тадбирларни камчил буюмлар, халқ истеъмол қиладиган моллар, озиқ-овқат моллари ишлаб чиқарадиган корхоналарда жорий қилиш айниқса зарур.

Капитал қурилиш планларини муваффақиятли бажариш янги ишлаб чиқариш қувватларини, саноатда, қишлоқ хўжалигида, транспортда ва бошқа тармоқларда янги асосий фондларни вужудга келтириш, уй-жой қурилишини ва ижтимоий-маиший объектлар қуришни кенгайтириш имконини беради.

Биринчи квартал якунлари кўпгина қурилиш ташкилотларининг ишида беш кунлик иш ҳафтасига ўтилганидан кейин иш натижалари унчалик кўп яхшиланмаганлигини, «Главташкентстрой»да эса шу йилнинг биринчи кварталида ишлар ҳажмини ўстириш суръатлари ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан ҳатто камайиб ҳам кетганлигини кўрсатиб турибди.

Қурилиш министрликларининг ва идораларининг раҳбарлари ва совет органлари ҳар бир қурилиш ташкилотидаги ишларнинг аҳволини чуқур ўрганиб чиқишлари, беш кунлик иш ҳафтаси шароитида ишларнинг ҳажмини ва меҳнат унумдорлигини ўстириш учун ҳамма чоралар кўрилганми ёки йўқлигини, қурилиш техникасидан қандай фойдаланилаётганлигини қараб чиқишлари, ҳар бир қурилишда ишнинг бир меъёрда боришини таъминлайдиган аниқ чора ва тадбирларни белгилаб беришлари керак.

Иш вақтининг нобуд бўлишини камайтириш моддий ишлаб чиқаришнинг ҳамма тармоқларида меҳнат унумдорлигини ўстириш учун фойдаланмасдан қолаётган имкониятдир.

Саноат ва қурилиш министрликларига қарашли ташкилотларда бекор туриб қолиш, прогул қилиш ва маъмуриятнинг рухсатисиз ишга келмаганлик сабабли иш вақтининг нобуд бўлиши бултур анча кўпайиб кетди. Озиқ-овқат саноати ва енгил саноат корхоналарида, қишлоқ қурилиши министрлиги ташкилотларида ва бошқа баъзи корхоналарда иш вақтининг нобудгарчилиги айниқса кўп бўлди.

Ходимларнинг узурсиз сабаблар билан бир корхонадан иккинчи корхонага ўтишлари кўпайиб кетганлиги меҳнат унумдорлигига ёмон таъсир қилмоқда.

Республика корхоналарида ҳар йили ишчиларнинг тўртдан бир қисмига яқини янгиланишига тоқат қилиш мумкинми, ахир? Бунинг сабаби аввало шуки, баъзи корхоналар ва қурилишларда зарур меҳнат шароити ҳали ҳам яратиб берилгани йўқ, меҳнат интизоми суст, ишчиларнинг малакасини ошириш ва уй-жой маиший шароитини яхшилаш тўғрисида етарли равишда ғамхўрлик қилинмаётир.

Ўртоқ Л. И. Брежнев Москва шаҳар XIX партия конференциясида сўзлаган нутқида «партия ташкилотлари билан хўжалик раҳбарлари икки дам олиш куни тўғрисида лозим даражада ғамхўрлик қилиш билан бирга, беш иш кунига ҳам, шу иш кунларидан ишлаб чиқаришни янада юксалтириш манфаатлари учун самарали фойдаланиш масаласига ҳам эътиборни бўшаштирмасликлари лозим», деган эди.

Министрликлар, идоралар ва барча совет органлари янгича ишлашнинг дастлабки якунларини диққат ва эътибор билан ўрганиб чиқишлари, илғор тажрибаларни умумлаштиришлари, орқада қолаётган коллективларга ёрдам беришлари керак. Беш кунликнинг янги шароитида корхоналар қандай ишлаётганлигини ҳамма жойда таққослаб анализ қилиб чиқилса, ишларни янада яхшилашнинг аниқ планлари тузиб чиқилса, тўғри иш қилинган бўлур эди.

Ҳар бир корхонада, қурилишда резервларни топиш учун жамоат кўриклари ўтказиш, беш йиллик топшириқларини муддатидан олдин бажариш учун социалистик мусобақани кенг авж олдириш, барча меҳнаткашларга самарали меҳнат қилишлари учун қулай имкониятлар яратиб бериш керак.

Мана шуларнинг ҳаммаси хўжалик қурилиши суръатларини тезлаштиради, саноат, транспорт, қурилишдаги ва халқ хўжалигининг бошқа тармоқларидаги меҳнаткашларнинг В. И. Ленин туғилган куннинг юз йиллигини муносиб кутиб олишларига ёрдам беради.

Шу беш йилликнинг икки йили мобайнида товар обороти плани ортиғи билан бажарилди, шу вақт ичида мол сотиш 24 процент кўпайди. Савдо-сотиқнинг моддий-техника базаси кенгайиб бормоқда.

Беш кунлик иш ҳафтасига ўтиш аҳолига хизмат кўрсатишни тубдан яхшилашни талаб қилади. Бу нарса хизмат кўрсатишнинг ҳамма соҳаларига, яъни савдо, умумий овқатланиш, маданий-маиший хизмат кўрсатиш, соғлиқни сақлаш соҳаларига таааллуқлидир.

Яхши ташкил этилган савдо ва умумий овқатланиш аҳолига хизмат кўрсатиш соҳасининг энг муҳим қисмидир.

Партиямиз Марказий Комитети ва Совет ҳукумати савдони бутун чоралар билан яхшилаш мақсадида кейинги йилларда катта-катта тадбирларни амалга оширдилар.

Ҳозирги вақтда савдо шохобчаларида озиқ-овқат ва саноат молларининг аксарияти етарли миқдорда сотилади. Бизнинг республикада ҳам савдо ва умумий овқатланишни ривожлантиришда бирмунча ютуқлар қўлга киритилди.

Беш кунлик иш ҳафтасига ўтиш савдо корхоналарининг ва умумий овқатланиш корхоналарининг иш вақтини аҳоли учун энг қулай қилиб белгилашни талаб қилди. Эндиликда шаҳарлардаги озиқ-овқат магазинлари бутун ҳафта давомида ишлаб турибди. Бу магазинларнинг кўплари бир ярим сменада ва икки сменада ишлашга ўтказилди. Савдо корхоналарининг беш кунлик иш шароитида ишлаш усулларини такомиллаштиришни яна давом эттириш керак.

Республикадаги давлат ва кооператив савдосининг ривожланишида бирмунча муваффақиятлар қўлга киритилган бўлса ҳам, аммо унинг даражаси аҳолининг тез ўсиб бораётган талабларидан ҳали ҳам орқада қолмоқда.

Биринчи даражадаги зарур моллар савдода баъзан бўлмай қолишига ҳеч қандай сабаблар баҳона бўла олмайди. Озиқ-овқат ва саноат молларини сотиш учун ажратилган фондлар аҳолини узлуксиз таъминлаб туриш учун бемалол кифоя қилади. Аммо, Бухоро областининг Ғиждувон, Томди ва Конимех районларидаги магазинлардан 70 таси текшириб қаралганида бу магазинларда ҳар кун керак бўлиб турадиган бир қанча моллар бўлмаганлиги аниқланди.

1967 йилнинг тўртинчи кварталида кўпгина магазинлар савдо-сотиқ планини бажармади. Бу йил ҳам аҳвол бундан яхши эмас. Хизмат кўрсатиш маданиятининг пастлигига ҳаққоний норозиликлар кўп билдирилмоқда, харидорларни алдаш, ортиқча пул олиш, тарозидан уриш ҳоллари ҳали ҳам учрайди. Савдонинг прогрессив формаларини жорий қилиш суст бормоқда, молларга бўлган талаб етарли равишда ҳисобга олинмаётир.

Таомлар ва ярим тайёр овқатлар сотадиган магазинларни, ўз-ўзига хизмат кўрсатувчи магазинларни, қадоқланган моллар сотадиган ва харидорларнинг буюртмалари билан озиқ-овқат маҳсулотларини тортиб, тайёрлаб берадиган магазинларни кўпайтиришга, бундай буюртмаларнинг фақат магазинлардагина эмас, шу билан бирга одамлар ишлайдиган жойида ҳам қабул қилишни ривожлантиришга, молларни уйга элтиб бериш тартибини кенг жорий қилишга ҳозирги вақтда айниқса кўп эътибор бериш керак. Нон савдосини яхшилашга алоҳида эътибор бериш зарур. Сут ва сут маҳсулотлари билан, мороженое билан савдо қилиш шу вақтгача қониқарли равишда ташкил этилгани йўқ.

Колхоз бозорлари шаҳар аҳолисини озиқ-овқат маҳсулотлари билан таъминловчи манбаларнинг биридир. Маҳаллий Советларнинг ижроия комитетлари ва савдо ташкилотлари колхозлар ва колхозчиларнинг ўзларидаги ошиқча қишлоқ хўжалик маҳсулотларини бозорга чиқариб сотишларига ҳар томонлама ёрдам беришлари, колхоз бозорларида яхши тартиб ўрнатишлари лозим.

Савдо министрлиги йирик саноат корхоналарида, қурилишларда савдони ташкил этишга доимий эътибор бериб туриши, ишчилар таъминоти бўлимларининг ишини яхшилаш керак.

Молларнинг сифатини ошириш доимий актуал масала бўлиб қолмоқда. Сифати паст молларни савдога чиқариш ҳали ҳам давом этмоқда. Республика Енгил саноат, Озиқ-овқат саноати, Гўшт-сут саноати ва Маҳаллий саноат министрликлари молларнинг янги турларини ишлаб чиқаришни ўзлаштириш тўғрисида етарли равишда ғамхўрлик қилмаётирлар, молларнинг хилларини янгилаш ва уларнинг сифатини ошириш учун керакли чораларни кўрмаётирлар, молларни ўз вақтида етказиб беришни таъмин этганлари йўқ.

Умумий овқатланиш масалаларига жуда катта эътибор беришни турмуш қатъий талаб қилади. Умумий овқатланишни оммавийлаштириш, аҳолига ўнғай ва қулай қилиш учун ҳали кўп зўр бериб ишлашимиз керак. Икки кун дам олинадиган беш кунлик иш ҳафтасига ўтилган шароитда бунга айниқса кўпроқ эътибор бериш зарур. Беш кунликка ўтиш муносабати билан ошхоналар, кафеларнинг кўпчилиги ҳар куни ишлайдиган бўлди, уларнинг ишлаш вақти узайтирилди. Уларда ишлайдиган хизматчилар ҳам кўпайтирилди.

Кўпгина саноат корхоналарида тушки овқат вақтлари ва ошхоналарнинг иш соатлари коллективлар учун энг ўнғай қилиб белгиланди, овқатланиш жойлари кенгайтирилди, қўшимча буфетлар очилди, иш бошлангунча нонушта овқатлар бериш ва иш куни тамом бўлгандан кейин кечки овқатлар бериш ташкил этилди. «Ташсельмаш» заводида, Тошкентдаги Чкалов номли авиация заводида, Олмалиқдаги кон-металлургия комбинатида, Чирчиқдаги электр химия комбинатида ҳамда республиканинг бошқа бир қанча катта корхоналари ва қурилишларида умумий овқатланиш тузук ташкил этилган.

Шу билан бирга, умумий овқатланишни ташкил этишда ҳали ҳам кўпгина камчиликлар бор. Уйга овқат берадиган ошхоналар ҳали ҳам кам, уйга олиб кетиш учун овқатлар сотиш ва ярим тайёр таомлар ишлаб чиқариш етарли ташкил этилмаган. Умумий овқатланиш корхоналари ўзлари тайёрлаган маҳсулотларни жуда кам чиқармоқдалар.

Бир қанча заводлар, фабрикалар, қурилишлар ва муассасаларда ошхоналар бўлмаганлиги сабабли уларнинг ишчи ва хизматчилари иссиқ овқат билан таъмин этилган эмаслар. Баъзи корхоналарда кечки ва тунги сменалар учун овқатланиш қониқарсиз ташкил этилган. Бир қанча студентлар ошхоналарида ўрин кам, идиш-товоқ, қошиқ, вилка, пичоқлар етишмайди, санитария қоидалари бузилаётир, доим бир хил овқатлар тайёрланади.

Ҳар бир заводда, қурилишда, олий ўқув юртларида ошхоналар ва буфетлар ишини яхши ташкил этиш фақат умумий овқатланиш ходимларининг ишигина бўлиб қолмасдан, шу билан бирга корхона ва ташкилотлар раҳбарларининг ҳам бурчидир. Ошхонани, аслини олганда заводнинг бир цехи деса бўлади. Ишчининг меҳнат унумдорлиги умумий овқатланиш ва хизмат кўрсатишдаги бошқа ишларнинг қандай ташкил этилганлигига кўп жиҳатдан боғлиқдир. Бунга Ўзбекистон трактор йиғиш заводини мисол қилиб кўрсатиш мумкин. Бу заводда директор ҳузурида ҳар куни ўтказиладиган йиғилиш завод ошхонаси кеча қандай ишлаганлиги тўғрисида навбатчиларнинг ахборот беришлари билан бошланади.

Министрликлар, идоралар, корхоналар, қурилишлар ва ўқув юртларининг раҳбарлари умумий овқатланиш тўғрисида ҳар доим ғамхўрлик қилиб туришлари мутлақо зарур. Ўзининг ошхонаси ёки буфети бўлмаган битта ҳам корхона, қурилиш, ўқув юрти қолмаслиги керак. Бунинг учун бинолар қуриш ва бинолар ажратиб бериш, бу биноларни электр энергия билан, транспорт, асбоб-ускуна, жиҳоз, идиш-товоқлар билан узлуксиз таъминлаб туриш керак ва овқатларни арзонлаштириш учун ҳукуматнинг тегишли қарорларига асосан социал-маданий тадбирлар фондидаги маблағларнинг бир қисмидан фойдаланишлари лозим.

Колхозлар ва совхозларда ҳам умумий овқатланишнинг ташкил этилишини яхшилаш зарур. Бу вазифани бажаришда «Ўзбекбирлашув» ҳал қилувчи роль ўйнайди. Аммо, «Ўзбекбирлашув» бу вазифани ҳали ҳам қониқарли равишда бажараётгани йўқ, шу сабабли дала ишлари даврида анчагина одамлар овқат тайёрлаш билан овора бўлиб юрадилар.

Икки кун дам олинаётган шароитда ресторанлар, кафелар, муздек ичимликлар ва мороженое павильонларининг роли яна ҳам ошади. Буларнинг одамлар маданий дам оладиган яхши жой бўлиши учун ҳамма чораларни кўриш керак.

Аҳолига манзур ва маъқул бўлган бундай корхоналаримиз оз эмас.

Ҳозир Тошкентнинг марказида 2500 ўринли катта «Осиё» ресторани қурила бошланди. Умумий овқатланишнинг ихтисослаштирилган корхоналари — паловхона, кабобпазлик, қайла, чучвара, сосиска, балиқ ошхоналари кўпайтирилмоқда. Буларни яна ҳам кўпайтириш ва яхши ишлайдиган қилиш зарур.

Лекин ошхоналар, кафелар, ресторанларнинг аксарияти тайёрлаб бераётган овқатлар бир хил ва мазали эмас, уларда хизмат кўрсатиш маданияти паст, бинолари кўримсиз, очиғини айтсак баъзан ифлос ҳам. Сабзавотли ва сутли овқатлар кам, парҳез овқатлар етарли эмас.

Чойхоналар тўғрисида бир-икки оғиз гапириб ўтмоқчиман. Маълумки, чойхона азалдан дам олиб, ҳордиқ чиқариладиган ва улфатчилик қилинадиган жой бўлиб келган.

Аммо, кейинги йилларда шаҳарлар ва қишлоқлардаги кўпгина чойхоналар арзимас жойга айланиб кетди. Чойхоналарнинг ишига фақат қанча фойда бераётганлигига қараб баҳо бериладиган бўлиб қолди.

Чойхоналарга бундай назар билан қараш тўғри эмас, буни ўзгартиришимиз керак. Мисол учун Тошкентнинг Октябрь районидаги қариялар чойхонасини олиб кўрайлик, бу чойхона аввало ўзининг ижтимоий аҳамияти билан аҳолига айниқса манзур. Бу чойхонада лекциялар ўқилиб туради, суҳбатлар ташкил қилинади, донгдор кишилар билан учрашувлар ўтказилади, артистлар келиб чойхўрларни хушнуд қилиб турадилар. Юзлаб кишилар ўзларининг бўш вақтларини шу чойхонада ўтказиб, хурсанд бўлмоқдалар.

Маҳаллий Советларнинг ижроия комитетлари, Савдо министрлиги, «Ўзбекбирлашув» чойхоналар ишини яхшилаш билан шуғулланишлари, чойхоналарга телевизорлар, радио приёмниклар, яхши асбоб-ускуналар, мебеллар олиб беришлари зарур. Чойхоналарда ҳар доим янги газета ва журналлар бўлиб туриши керак. Янги чойхоналарни шаҳар ва қишлоқларимизнинг энг хушманзара жойларига қуриш керак. Бундай чойхоналарда одамлар бемалол дам олиб, ҳордиқ чиқарадиган бўлсинлар, улар ҳузурида палов, шўрва, кабоб, сомса пишиб турадиган бўлсин. Одамлар бу чойхоналарда яхши дамланган чойлар ичиб, мевалардан баҳраманд бўлсинлар.

Ҳукуматнинг қарорларига мувофиқ магазинларда, ресторанларда спиртли ичимликлар сотишни чеклаб қўйиш мақсадида, бундай ичимликларни сотишнинг муайян тартиби белгилаб қўйилган. Аммо, ҳамма жойда бу тартиб бузилмоқда. Маҳаллий Советларнинг ижроия комитетлари спиртли ичимликлар сотиш устидан контролликни қатъиян кучайтиришлари ва бу тартибни бузишга йўл қўяётган ходимларни қаттиқ жавобгарликка тортишлари керак.

Савдо ва умумий овқатланишдаги камчиликларни тугатишда аввало Савдо министрлиги, «Ўзбекбирлашув» маҳаллий Советларнинг ижроия комитетлари ҳал қилувчи роль ўйнашлари керак. Шу органлардан ўз ишларини тубдан яхшилашни ва савдо хизмати кўрсатишни аҳолининг ҳозирги вақтдаги талаблари даражасига кўтаришни кутамиз ва талаб қиламиз.

КПСС Марказий Комитети ва Совет ҳукумати яқин йиллар ичида ҳамма жойда аҳолини маиший хизматнинг ҳамма турлари билан таъминлаш, маиший хизмат корхоналарини кўпайтириш ҳамда хизмат кўрсатиш маданиятини ошириш учун аҳолига маиший хизмат кўрсатишни тубдан яхшилаш ва уни халқ хўжалигининг йирик индустриал тармоғига айлантириш юзасидан кейинги вақтларда бир қанча жуда муҳим қарорлар қабул қилдилар.

Шу қарорларга мувофиқ республикада бир қанча чора-тадбирлар амалга оширилди. Аҳолига 1967 йилда 1964 йилдагига қараганда 2,4 баравар кўп, қишлоқда эса, қарийб тўрт баравар кўп маиший хизмат кўрсатилди. Маиший хизмат кўрсатувчи корхоналар кўпайтирилди. Республикамизда 11 мингдан кўпроқ устахона, ателье, ҳаммом ва кирхоналар бор.

Аҳолига коммунал маиший хизмат кўрсатиш масаласи ўтган йили апрель ойида республика Олий Советининг биринчи сессиясида муҳокама қилинган эди. Бу масала область, шаҳар ва район Советларининг сессияларида ҳам кенг муҳокама қилинди.

Маиший хизмат кўрсатиш соҳасида аҳоли ичидаги турли табақаларнинг хилма-хил шарт-шароити ва талабларини тўла равишда ҳисобга олиш зарур. Бинобарин, катта шаҳарларда ихтисослаштирилган йирик фабрикалар ва уларнинг жуда кўп қабул пунктлари, кичкина шаҳарлар ва район марказларида маиший хизмат комбинатлари, кичикроқ қишлоқларда эса кўчма устахоналар бўлиши керак. Истеъмолчилар талабини яхшилаб қондирмоқ учун маиший хизмат кўрсатишнинг янги усуллари ва формаларини уддабуронлик билан қидириб топиш керак. Беш кунлик иш ҳафтасига ўтиш муносабати билан маиший хизмат корхоналарининг ишини тартибга солиш учун баъзи чоралар кўрилди. Уларнинг кўплари ҳозир ҳар куни ишлаётир.

Республика аҳолисига маиший хизмат кўрсатиш, ҳеч шубҳасиз яхшиланиб бормоқда, бироқ аҳолининг талаби ҳамма жойда ҳам ҳали тўла қондирилаётгани йўқ.

Кўрсатилаётган маиший хизматларнинг ҳажми жиҳатидан Ўзбекистон умуман мамлакатдаги ўртача даражадан кейинда қолмоқда. Мебель, телевизор, холодильник ва бошқа рўзғор техникасини, уй-жойларни ремонт қилиб бериш ва аҳолига маиший хизматнинг бошқа турларини кўрсатиш соҳасида қилинаётган ишлар яхши ривож топган эмас.

Маданий рўзғор молларини, спорт буюмларини аҳолига ижарага бериш йўли билан кўрсатиладиган хизматларнинг аҳамияти икки кунлик дам олиш шароитида яна ҳам кўпаяди. Афсуски, хизмат кўрсатишнинг бу тури бизда ҳали кенг тарқалгани йўқ. Республикада шундай буюмларни прокатга берадиган 55 та жой бор, холос.

Аҳолига кир ювиш ва ҳаммом, кимёвий усулда кийим тозалаш хизматини кўрсатиш яхши ташкил этилмаган. Коммунал хўжалик министрлигининг кир ювиш жойлари асосан ташкилотларга хизмат қилади, аҳолидан заказлар олмаяпти, деса бўлади. Ҳаммомларда хизмат кўрсатишнинг маданияти паст, қишлоқларда эса ҳаммомлар мутлақо етарли эмас. Студентлар ётоқхоналарида ва бошқа ётоқхоналарда коммунал-маиший хизмат кўрсатиш айниқса ёмон аҳволда.

Қишлоқларда маиший хизмат кўрсатишни ташкил этишга алоҳида эътибор бериш зарур. Бу ишнинг кундаги аҳволи колхоз ва совхоз меҳнаткашларининг эҳтиёжларини сира ҳам қондирмаётир. Шу вақтгача бир қанча колхоз ва совхозларда битта ҳам маиший хизмат кўрсатиш корхонаси ёки қабул пункти йўқ.

Аммо, айрим хўжаликларда маиший хизмат кўрсатиш яхши йўлга қўйилганлигидан далолат берувчи мисоллар оз эмас.

Маиший хизмат кўрсатувчи корхоналар учун бинолар қуриб бериш соҳасида колхозлар ва совхозларнинг ташаббусини ҳар томонлама рағбатлантириб, бу йилнинг ўзидаёқ ҳар бир колхоз ва совхозда камида 4-5 тур ва ундан ҳам кўпроқ маиший хизмат кўрсатадиган устахоналар очишни таъминлаш керак.

Маиший хизмат кўрсатувчи корхоналарни кўпайтириш ва кенгайтириш билан бир вақтда, ҳозир ишлаб турган корхоналар ва устахоналарнинг ишини ҳам тубдан яхшилаш керак. Ваҳоланки, шу йилнинг биринчи кварталида аҳолига маиший хизмат кўрсатиш министрлигининг корхоналари планни бажара олмадилар.

Хоразм, Сирдарё, Андижон ва бошқа бир қанча областларда маиший хизмат кўрсатиш планлари айниқса қониқарсиз бажарилмоқда.

Корхона ва муассасаларни янгича ишлашга ўтказиш шаҳар пассажир транспорти ишини қайта қуришни ва яхшилашни талаб қилди. Бу соҳада баъзи бир чора ва тадбирлар кўрилди.

Қўшимча янги трамвай, автобус ва троллейбус маршрутлари очилди, пассажир транспортининг вагонлари кўпайтирилди. Дам олиш кунларида кўпчилик меҳнаткашларнинг ҳордиқ чиқарадиган жойларга боришлари кўпайди.

Бироқ, шаҳар пассажир транспорти иши тўғрисида аҳолининг шикояти ҳали ҳам кўп. Эрталабки ва кечки соатларда шаҳар транспорти бир текисда ишламаётганлиги жуда катта камчилик бўлиб турибди. Автобусларнинг йўлга чиқиш ва йўлларда қатнаш графикларига кўпинча риоя қилинмаётир.

Тузатилмаган, тозаланмаган, ойналари синган автобуслар, трамвайлар, троллейбусларни йўлга чиқариб юбориш ҳоллари ҳам кам эмас.

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети қарор қабул қилиб, шаҳар пассажир транспорти билан аҳолига хизмат кўрсатишни яхшилаш чораларини белгилаб берди. Пассажирларни айниқса эрталабки ва кечқурунги соатларда ташишни ташкил этишда жуда қисқа муддат ичида зарур тартиб ўрнатиш вазифаси қўйилди. Пассажир транспортининг ишлаб чиқариш базасини мустаҳкамлаш автобус ва таксомотор парклари қуриш, маршрутларни кенгайтириш соҳасида кўпгина ишларни бажариш кўзда тутилади. Бу йилнинг ўзидаёқ Тошкентда бир неча ўн километр трамвай ва троллейбус йўллари қурилади ва реконструкция қилинади. Андижон, Фарғона ва Наманган шаҳарларида троллейбус йўллари қурила бошлайди. Тошкент шаҳрида метрополитен қуришга доир лойиҳа ҳужжатлари тузилиб бўлади ва бу йилнинг ўзидаёқ метрополитен қуриш учун тайёргарлик ишлари бошланади, бу эса, шаҳарда транспорт масаласини тубдан ҳал қилиш имконини беради.

Телефон алоқасининг иши тўғрисида, хатлар, телеграммалар газеталар ва журналлар аҳолига ўз вақтида етказиб берилмаётганлиги ҳақида, шаҳарлараро алоқа яхши ишламаётганлиги ва телефонларни ремонт қилиш ёмон ташкил этилганлиги тўғрисида ҳали ҳам кўп шикоятлар тушмоқда. Алоқа органларининг ишини анча яхшилаш зарур.

Аҳолига хизмат кўрсатиш маданиятини ошириш аввало шу соҳада ишлаб турган ходимларга боғлиқ.

Хизмат кўрсатиш соҳасида кадрларга бўлган эҳтиёж тўхтовсиз ошиб бораётган бўлса ҳам, аммо тўла равишда қондирилаётгани йўқ.

Аҳолига хизмат кўрсатиш соҳасида олий ва махсус ўрта маълумотли мутахассислар ҳам ҳали кам.

Энди олдимизда турган вазифа шуки, биринчи галда ёшлар орасидан янги кадрларни шу соҳадаги ишларга тортишимиз ва тайёрлашимиз, аҳолига хизмат кўрсатиш соҳасида қилинадиган меҳнатни уларнинг ҳаётий истеъдодига айлантиришимиз керак. Аҳолига хизмат кўрсатиш касбларининг ижтимоий аҳамиятини кучайтиришимиз, бундай касбдаги кишиларга нисбатан ҳали ҳам айрим жойларда учраётган ҳурматсизлик билан қараш ҳолларини тугатишимиз лозим.

Аҳолига хизмат кўрсатиш даражаси йилдан-йилга ошиб бормоқда. Биринчи галда биз бу муваффақиятлар учун аҳолига хизмат кўрсатиш соҳасида ишлаб турган, ўз ишига садоқатли бўлган, ўз бурчини ҳалол ва виждонан бажараётган кўп минглаб меҳнаткашлардан миннатдормиз. Лекин, афсуски, савдо, умумий овқатланиш, маиший хизмат кўрсатиш корхоналарига виждонсиз кишилар кириб қолганлигини, улар истеъмолчиларни алдаш, шахсий бойиш билан шуғулланаётганликларини кўрсатувчи фактларга ҳам дуч келмоқдамиз.

Дангаса, қўпол, юлғич ва пулпараст шахсларга аҳолига хизмат кўрсатиш соҳасида ўрин бўлиши мумкин эмас. Бу ишда ҳам савдо ва маиший хизмат корхоналари коллективларининг ўзлари асосий роль ўйнашлари, улар ўз ораларида виждонсиз кишиларнинг бўлишига йўл қўймасликлари, ҳамма ходимларни халқ томонидан уларга ишониб топшириб қўйилган магазин, ошхона, устахона учун, одамларга жуда керакли бўлган ўз касбининг юксак шарафи учун фахрланадиган қилиб ҳар доим тарбиялашлари лозим.

Икки кун дам олинадиган беш кунлик иш ҳафтасига ўтиш меҳнаткашларнинг бўш вақти масаласини яна ҳам жиддий ва аҳамиятлироқ масала қилиб қўймоқда. Меҳнаткашларнинг яхши дам олишларини ташкил этиш масалалари билан давлат ва жамоат ташкилотлари ҳар доим шуғулланиб туришлари лозим.

КПСС Марказий Комитети апрель Пленумининг қарорларида кўрсатиб ўтилганидек совет кишисининг коммунистик эътиқодини мустаҳкамлаш, ҳар бир совет кишисида совет ватанпарварлиги ва пролетар интернационализми хисларини кучайтириш, уларни ғоявий бардам ва буржуазия таъсирининг ҳар қандай шаклларига қарши тура оладиган қилиб тарбиялаш ҳозирги шароитда алоҳида аҳамиятга эга бўлмоқда. Бу эса, бутун ғоявий ишни кучайтиришни, марксизм-ленинизм улуғ ғояларини яна ҳам кенгроқ пропаганда қилишни талаб этади.

Ҳозир тарбия ишларини кучайтириш учун қулай шарт-шароит вужудга келмоқда. Бу ишда маданий оқартув муассасалари — театрлар, маданият саройлари, клублар, кутубхоналар, кино, радио ва телевидение катта роль ўйнаши керак.

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитети ва Ўзбекистон ССР Министрлар Совети маданият муассасаларининг фаолиятига жуда катта эътибор бермоқдалар. Маданият ва турмуш масалалари Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитетининг пленумларида муҳокама қилинди. Маданий оқартув муассасалари ишининг мазмуни яхшиланди, бу ишнинг янгича формалари пайдо бўлди — боғларда театрлаштирилган байрамлар, интернационал дўстлик кечалари, шаҳарларнинг, районларнинг байрамларини ўтказиш одат бўлиб қолди. Баҳор байрами — яъни наврўз байрами бу йил жуда мароқли ўтди. Иккинчи дам олиш куни жорий қилинганлиги маданиятнинг турли соҳаларига аҳолини тортиш учун қулай шароит яратиб берди. Одамларнинг театрларга, киноларга, музейларга бориши кўпайди. Кинотеатрларнинг томошабинлари сони ҳам ортди. Кутубхоналарнинг китобхонлари кўпайди, халқ университетларининг ишлари жонланиб кетди, ҳозир бу университетларнинг сони 900 га етай деб қолди.

Маданият муассасаларининг янги шароитда ишлаши натижасида тўпланган дастлабки якунлар тарбиявий ишни кучайтириш, меҳнаткашларнинг маданий ва эстетик талабларини яна ҳам тўлиқ қондириш учун катта имкониятлар борлигини кўрсатиб турибди. Шу билан бирга, ишнинг бу муҳим соҳасида камчиликлар ҳали ҳам кўп.

(Давоми 3-бетда).

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ III СЕССИЯСИ

Ўртоқ М. М. МУСАХОНОВ докладининг охири

(Давоми, боши 2-бетда).

Шуни айтиб ўтиш кераккн, Маданият министрлиги, Қишлоқ хўжалик министрлиги ва Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг кинематография давлат комитети, Қорақалпоғистон АССР Министрлар Совети, область, шаҳар ва район ижроия комитетлари маданий-оқартув муассасалари шохобчаларини ривожлантириш билан етарли равишда шуғулланмаётирлар.

Маданият министрлиги театрлар, концерт коллективлари, музейлар, маданият саройлари, кутубхона ва клублар ишини янада яхшилаш тадбирларини пухта ўйлаб чиқиши, яхши концерт бригадалари ва театрларнинг районларга, қишлоқ жойларга, колхоз ва совхозларга қиладиган гастролларини кўпайтириши лозим.

Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг кинематография давлат комитети катта ишлар қилиши керак. Республикада аҳоли яшайдиган жойларнинг ҳаммасида мунтазам равишда кинофильм кўрсатиб туришни таъмин этиш пайти келди.

Ижодий союзлар ўз имкониятларидан етарли равишда фойдаланмаётирлар. Ёзувчиларимиз ва шоирларимиз корхоналар, колхозлар ва совхозларнинг коллективлари билан тез-тез учрашиб туришлари, адабий тўгаракларн ва бирлашмалар ташкил этиш ишини активлаштириб юборишлари керак. Кинематографчилар, рассомлар, композиторлар, архитекторлар, журналистлар союзлари, театр жамияти эстетика билимларини пропаганда қилишга, бадиий ҳаваскорлик тўгаракларини оталиққа олишга кўпроқ эътибор беришлари лозим.

Социалистик турмушда янги традициялар, урф-одатлар пайдо бўлмоқда. Бу соҳада коммунистик тарбия мақсадларига мос бўлиб тушаётган, кенг тарқалишга арзийдиган қимматли ташаббусларнинг ҳаммасини кенг ёйиш керак. Бу ишда маданий фронт ходимлари етакчилик ролини ўйнашлари лозим.

Мактабгача ёшдаги болалар муассасаларининг аҳамияти беш кунлик иш ҳафтаси шароитида айниқса ошиб бормоқда.

Болалар боғчалари ва яслилари одатда ҳафтада олти кун ишлашлари ва мактабгача тарбия муассасаларининг ходимлари навбатлаб дам олишлари ва шу билан оналарга яхши шарт-шароит яратиб беришлари учун болалар боғчалари ва яслиларининг ишини диққат билан ўрганиб чиқиш керак. Ишчи ва қишлоқ ёшлари кечки мактаблари ва катталарнинг мактаблари учун ҳозир энг қулай шароит яратиб берилган. Корхоналар, қурилишлар, ташкилотларининг раҳбарлари мактабларда, техникумларда, олий ўқув юртларида ишлаб чиқаришдан ажралмай ўқиб турган кишиларга белгиланган имтиёзларни бериб туришлари, меҳнат қилиш билан бирга ўқишни ҳам давом эттираётган ёшлар учун бутун зарур шароитни яратиб беришлари лозим.

Дам олиш кунларида меҳнаткашларнинг яхши ҳордиқ чиқаришларини ташкил этиш тўғрисида алоҳида ғамхўрлик қилиб туришимиз керак. Янгиобод ва Бекобод шаҳрида дам олиш кунларида меҳнаткашларнинг ҳордиқ чиқаришини ташкил этишга катта эътибор берилмоқда.

Бориб дам олиш ва саёҳатлар уюштириш учун республикамизда мислсиз ҳушманзара жойлар жуда кўп. Мана шу оромгоҳлардан, яхши фойдаланилмаяпти — бундай жойларга олиб борадиган йўллар тузатилган эмас, туризм, овчилик ва балиқ овлаш спорти базалари кам, савдо ва умумий овқатланиш бундай жойларда етарли равишда йўлга қўйилмаган.

Ўзбекистон ССР қадимги ажойиб меъморчилик ёдгорликларига бой. Ўрта Осиёда Совет ҳокимиятини ўрнатиш ва мустаҳкамлашнинг қаҳрамонона тарихи билан боғлиқ жойлар республикамизда кўп. Шу жойларга экскурсияларни кенг ташкил этиш жуда яхши дам олиш тадбири бўлар эди.

Ҳозирги вақтда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, республика ҳукумати ва Ўзбекистон касаба союзлари совети Чорвоқ сув омбори районида Тошкент шаҳри ва Тошкент областининг меҳнаткашлари учун дам олиш зонасини вужудга келтириш тўғрисидаги таклифларни ишлаб чиқмоқдалар. Бу эса, ана шу ишда барча министрликлар, идораларнинг, Тошкент область ва шаҳар ташкилотларининг ғоят фаол иштирок этишини талаб қилади. Маҳаллий Совет, касаба союз ва комсомол ташкилотлари маҳаллий органлар, корхона ва муассасаларнинг куч ва маблағларини жалб қилган ҳолда ҳамма жойда меҳнаткашлар учун дам олиш зоналарини барпо этмоқ учун барча областларда ана шундай ишни яхши ўйлаб уюштиришлари зарур.

Физкультура ва спортни ривожлантирмоқ учун яқин йиллар ичида яхши шароит яратиб беришни турмушнинг ўзи қатъий талаб қиляпти. Аҳоли яшайдиган ҳар бир микрорайонда, маҳаллада, ҳар бир колхоз ва совхозда спорт майдончалари бўлиши керак. Буни министрликлар, корхоналар, колхозлар ва совхозларнинг раҳбарлари вужудга келтиришлари лозим.

Шаҳарнинг ўзи, унинг кўчалари, боғлари, хиёбонлари, бульварлари, аҳоли яшайдиган уйларнинг ҳовлилари ҳам одамлар учун дам олиш жойларидир. Шу сабабли, бу жойларни доимо озода сақлаш, кўкаламзорлаштириш тўғрисида ғамхўрлик қилиш, шаҳардаги шовқинга қарши кураш, кўчалар ва майдонларни жиҳозлаш масалалари маҳаллий Советлар ва аҳолининг диққат марказида туриши лозим.

Бироқ бир қанча жойларда беш кунлик иш ҳафтаси шароитида ишлашга бу соҳада лозим даражада тайёргарлик кўрилмади.

Меҳнаткашларга маданий-маиший хизмат кўрсатиш даражасини янада ошириш, уй-жой, савдо, умумий овқатланиш, маиший хизмат кўрсатиш корхоналари ва маданият муассасаларини қуриш суръатларини тезлаштиришни талаб қилади. Бу соҳада республикада ҳеч шубҳасиз кўпгина ишлар қилинди. Бу эса одамларнинг турмушини яхшилаш ва хушнуд қилишга анча ёрдам берди, турмуш маданиятини оширди. Бу ишда бинокорларимизнинг катта хизмати бор.

Аммо, аҳолига хизмат кўрсатиш корхоналари ва ташкилотларини қуриш учун берилаётган капитал маблағлардан кўп йиллардан бери тўла равишда фойдаланаётганимиз йўқ.

Қурилиб битган саноат корхоналари ва уй-жойларни маданий-маиший ва коммунал корхоналар билан етарли равишда таъминламай туриб фойдаланишга топшириш ҳоллари содир бўлмоқда.

Министрликлар, идоралар қурилиш ташкилотларининг ва маҳаллий советларнинг раҳбарлари маданий-маиший хизмат биноларини қуришдаги қолоқликни тугатиш учун тезлик билан ҳамма чораларни кўришлари лозим.

Икки кун дам олинадиган беш кунлик иш ҳафтаси шароитида меҳнаткашларга маданий-маиший ва савдо хизмати кўрсатишни яхшилаш, уларнинг дам олишларини ташкил этиш билан алоқадор масалаларнинг ҳаммасини биргаликда ҳал қилишда меҳнаткашлар депутатларининг область, шаҳар, район, қишлоқ ва посёлка советлари катта роль ўйнашлари лозим.

Бунинг учун меҳнаткашлар депутатлари советлари ижроия комитетларининг, уларнинг бўлимлари, тегишли бошқармалар ва қуйи органларнинг пухта ва уйғун ишлашини таъминлаб, доимий комиссияларнинг фаолиятини янада жонлантириш, меҳнаткашларнинг кенг табақаларини жамоат ишига тортиш зарур.

Меҳнаткашлар депутатлари советлари, халқ контроли органлари жамоат ташкилотларини ва активларни кенг равишда жалб қилиб, савдо, умумий овқатланиш, маиший хизмат кўрсатиш, коммунал хўжалик корхоналарининг ишини ҳамда меҳнаткашларнинг маданий-маиший талабларини қондиришга хизмат қилаётган бошқа ташкилот ва муассасаларнинг ишини доимий равишда контроль қилиб туришни кучайтиришлари, аҳолига хизмат кўрсатиш соҳасидаги ишларга доир масалаларни маҳаллий Советларнинг сессияларида мунтазам равишда муҳокама қилиб туришлари зарур.

КПСС Марказий Комитети бу муҳим ишда бизга катта ёрдам бериб турибди. Март ойида КПСС Марказий Комитетининг бир группа ходимлари беш кунлик иш ҳафтаси шароитида меҳнаткашларга маданий-маиший ва савдо хизмати кўрсатишни яхшилаш йўлида республикамизда олиб борилаётган ишлар билан, савдо, маиший хизмат корхоналарининг, маданий оқартув ва медицина муассасаларининг ишларини янада такомиллаштириш йўлида кўрилаётган чоралар билан республика партия ва совет активлари ёрдамида батафсил танишиб чиқдилар.

Олий Совет томонидан қабул қилинадиган қарор ва унинг амалга оширилиши бу муҳим масалаларни ҳал қилишда албатта катта роль ўйнайди. Халқимизнинг турмушини янада яхшилаш ва маданий савиясини юксалтириш йўлида партиямиз ва Совет ҳукуматининг тинмай қилаётган ғамхўрлигига жавобан Ўзбекистон меҳнаткашлари қаҳрамонона меҳнат қилмоқдалар, беш йиллик планни муддатидан илгари бажариш ва Владимир Ильич Ленин туғилган куннинг 100 йиллигини муносиб кутиб олиш юзасидан оширилган социалистик мажбуриятларни олдилар. (Қарсаклар).

Коммунал хўжалик ва аҳолига маиший хизмат кўрсатиш доимий комиссияси раиси депутат Т. С. СОДИҚОВНИНГ қўшимча доклади

Сўнгги вақтларда маиший хизматни яхшилаш борасида кўп ишлар қилинди. 3 йил мобайнида маиший хизмат объектларини қуриш ва реконструкция қилишга 188 миллион сўмдан ортиқ маблағ сарфланди.

Маиший хизмат корхоналари ўз фаолиятларини ҳафтада икки кун дам олинадиган беш кунлик иш ҳафтаси талабларини назарда тутган ҳолда қайта ташкил қилмоқда. Шу билан бирга, кўпдан-кўп фактлар маиший хизмат соҳаси корхоналарининг фаолиятини яхшилашдаги мавжуд катта резервлардан ҳали етарлича фойдаланилмаётганлигидан далолат беради.

Доимий комиссия маиший хизматнинг ҳозирги даражаси аҳолининг ўсиб бораётган эҳтиёжларини қондирмаяпти, деб ҳисоблайди. Республика хизмат кўрсатишнинг кўпгина турлари жиҳатидан иттифоқдаги ўртача даражадан орқада қолмоқда. 1967 йилда аҳолининг жами даромадида маиший хизмат ҳажми 2 процентдан ҳам озроқ бўлди.

Аҳолига маиший хизмат кўрсатиш министрлиги, область ижроия комитетлари қишлоқда маиший хизматни ривжолантиришга қониқарли раҳбарлик қилмаяптилар, шу масала юзасидан партия ва ҳукумат қабул қилган қарорларнинг тўла бажарилишини таъминламаяптилар.

Комиссия қўлида бўлган маълумотлар қишлоқда маиший хизмат даражаси пастлигича қолаётганлигини кўрсатмоқда. Республикамизнинг кўпгина колхоз ва совхозида ҳанузгача маиший хизмат корхонаси ташкил қилинмаган. Бир қанча хўжаликларда аҳолига кўрсатилаётган хизмат 2-4 турдан нарига ўтмайди.

1966-67 йилларда маиший хизмат корхоналарини ташкил қилиш учун колхозлар 900 бино, совхозлар эса 800 бино ажратиб беришлари лозим эди. Бу вазифа ёмон бажариляпти. Колхозлар фақат 748 бино, совхозлар эса 140 бино ажратдилар. Фарғона, Хоразм ва Сирдарё областларида иш айниқса ёмон.

Маҳаллий Советларнинг ижроия комитетлари фойдаланишга топшириладиган уй-жой саҳнининг 0,4 проценти миқдоридаги биноларни маиший корхоналар учун ажратишлари керак. Лекин бир қанча областларда шу топшириқ ҳам бажарилмаётир. 1966-67 йилларда Андижон, Хоразм ва Сирдарё областларида, шунингдек Қорақалпоғистон АССРда шу фонд ҳисобига биронта ҳам бино берилмади.

Аммо, шаҳарларда ҳам маиший хизмат корхоналари катта қийинчиликларга дуч келмоқда. Масалан, Андижонда болалар ательесининг тикув цехи 30 квадрат метр саҳнли хонага жойлаштирилган. Мураккаб маиший хизмат техникасини ремонт қиладиган цех, «Зангори экран» ательеси ва бошқа маиший хизмат корхоналари ҳам оғир шароитларда ишламоқда. Бино етишмаслиги туфайли, бундай йирик область марказида ҳамон холодильник ёки кир ювиш машинасини ремонт қилиш осон иш эмас, якка буюртма тикув қабули ниҳоятда чекланган, бажарилган хизмат сифати ҳам айтарли эмас.

Доимий комиссия, айниқса, икки кун дам олинадиган беш кунлик иш ҳафтаси шароитларида маиший хизмат тармоғини ривожлантириш масаласи алоҳида аҳамиятга эга бўлади, деб ҳисоблайди. Комиссия область, шаҳар ва район Советлари ижроия комитетларини, хўжаликларнинг раҳбарларини белгиланган топшириқларни сўзсиз бажаришга, маиший хизмат тармоғини ривожлантиришдаги қолоқликни тугатишга мажбур этиш зарур, деб ҳисоблайди.

Маҳаллий Советларнинг ижроия комитетлари баъзи ерларда маиший хизмат корхоналари иш графикларининг ўзгаришига эътибор бериб қарамаяптилар. Якшанба кунлари ишлайдиган айрим маиший хизмат корхоналари иш билан тўла таъминланмаган бўлса, бошқа бирлари эса аҳоли уларнинг хизматига кўпроқ муҳтож бўлган кунларда, аксинча, дам олади. Кўпгина комбинатлар ва ательеларнинг иш графиклари саноат корхоналари ва ташкилотлардаги иш вақтига тўғри келади.

Маиший хизмат кўрсатиш министрлиги ва маҳаллий Советларнинг ижроия комитетлари мана шу камчиликларни тугатишлари, аҳолининг талабларини синчиклаб ўрганиб чиқишлари, меҳнаткашларнинг манфаатларига кўпроқ даражада мувофиқ келадиган, уларга энг кўп қулайликлар келтирадиган иш режимини белгилаб беришлари керак.

Комиссия қурилиш ташкилотларининг раҳбарларидан маиший хизмат объектларини фойдаланишга топшириш планларининг бажарилишини таъмин этишларини талаб қилиш зарур, деб ҳисоблайди. Маиший хизмат кўрсатиш министрлиги ва унинг маҳаллий органлари ўз корхоналарининг иқтисодий самарадорлигини оширишга, уларни йириклаштириш ва ихтисослаштиришга, зарур миқдорда турғун ва кўчма қабул пунктлари ташкил этишга катта эътибор бермоқлари лозим. Ишлаб чиқариш қувватлари, машина-ускуналардан янада рационал равишда фойдаланиш ҳисобига кўрсатиладиган хизмат ҳажмини кўпайтириш мумкин.

Ҳолбуки, Маиший хизмат кўрсатиш министрлигининг механизациялаштирилган корхоналари тўла қувват билан ишлатилмаётир, кўпинча бир сменада ишламоқда. Пойафзалнинг ўрта ремонти асосан қўлда бажарилаётгани ҳолда, конвейерларнинг кўпчилик қисми бекор турибди.

Ҳаммом ва кир ювиш хўжалиги тўғрисида бир неча оғиз сўз. Республикамиз бу хўжаликни ривожлантириш жиҳатидан мамлакатимизда сўнгги ўринлардан бирини эгаллайди. Аҳолининг буюртмалари кирхоналар иш ҳажмининг фақат 7 процентинигина ташкил этишини нормал ҳол, деб бўлмайди. Ўзбекистон ССР Госплани, Коммунал хўжалик министрлиги, маҳаллий Советлар кир қабул қилиш пунктлари тармоғини кенгайтириш, уйда буюртма қабул қилиш учун транспорт ажратиш тўғрисида ғамхўрлик қилмоқлари, капитал қурилиш ва ҳаммом, кирхона хўжаликлари объектларини ўз вақтида фойдаланишга топшириш юзасидан белгиланган топшириқларнинг сўзсиз бажарилишига эришмоқлари лозим.

Икки кун дам олинадиган беш кунлик иш ҳафтасига ўтиш шаҳар транспорти олдига катта талаблар қўяди. Шаҳар транспортининг аҳволи яхшиланмади, деб бўлмайди. Транспорт ҳаракатининг янги графиклари жорий қилинмоқда, унинг иш режими ўзгартирилди. Ўтган йили республика шаҳарларида қўшимча равишда яна 63 автобус маршрути, Тошкентда 3 трамвай маршрути, 3 троллейбус маршрути ва 4 автобус маршрути очилди. Тошкентда пассажир транспортининг умумий миқдори 4169 донадан ошади. Бу 1967 йилда 470 миллиондан ортиқ пассажир ташишга имкон берди. Шаҳарнинг йирик корхоналари талабларига биноан эрталабки соатларда ва тунги сменалар тамомланганидан сўнг ишчиларни ташиш учун автобуслар берилмоқда. Меҳнаткашларни оммавий ҳордиқ чиқариш жойларига элтиб қўйишни кўпайтириш юзасидан катта ишлар қилинди.

Шу билан бирга, пассажирларга хизмат кўрсатишни яхшилаш юзасидан ҳар бир хўжалик катта имкониятларга эга. Тошкентдаги аҳволни таърифловчи маълумотларга мурожаат қилайлик.

Вагонларни йўлга чиқариш топшириқлари мунтазам равишда бажарилмаганлиги туфайли 1967 йилда ва 1968 йилнинг биринчи кварталида электр транспорти йўловчи ташиш планини бажара олмаганлиги маълум. Трамвай парки бўйича вагонларнинг чиқиши 68,4 процентни, троллейбус парки бўйича эса, 66 процентни ташкил қилди. Техника жиҳатидан бузуқ бўлганлиги туфайли автобус ва трамвайларнинг қарийб 6 проценти, троллейбусларнинг 14 проценти вақтидан илгари депо ва гаражларга қайтиб кирмоқда.

Шаҳар транспорти объектларини қуриш жуда сусткашлик билан бормоқда. 1967 йилда Тошкентда пландагига нисбатан 8 километрга яқин трамвай йўли ва қарийб 13 километр троллейбус йўли фойдаланишга топширилмади. Самарқандда 9 километр троллейбус йўли қурилмади, Тошкент, Бухорода автобус парклари қуриш топшириқлари бажарилмади.

Республика ташкилотлари Тошкентда электр транспорти подстанцияларининг қувватлари ва миқдорини кўпайтириш тўғрисида ғамхўрлик қилмоқлари керак. Бундай подстанциялар етишмаганлигидан йўловчилар айниқса кўп ташиладиган соатларда маршрутлардаги трамвай ва троллейбуслар сонини кўпайтириш имкони бўлмаётир.

Текшириш натижаларидан маълум бўлишича, баъзи ерларда транспорт муассаса ва корхоналарнинг иш режими ўзгартирилмаган пайтдагидек ишлашда давом этаяпти. Урганч тикувчилик фабрикасининг кўпгина ходимлари автобусга чиқиб улгурмоқ учун смена тугагунга қадар ишни ташлаб чиқишга мажбур бўлганлар, баъзилари эса, транспорт йўқлиги важидан ишдан кетиш тўғрисида ариза берганлар. Бошқа шаҳар ва посёлкаларда ҳам бундай фактлар оз эмас.

Трамвай ва автобус паркларининг раҳбарлари вагонлар, троллейбуслар ва автобусларнинг санитария аҳволига эътибор бермаяптилар.

Маҳаллий Советлар транспортнинг ишини кунда назорат қилиб туришлари, зарур ташкилий-техника тадбирларининг ўтказилиши, техника хизмати сифатининг юксалтирилиши, техника хизмати тарбиявий сифатининг кучайтирилиши, ҳайдовчилар орасида тарбиявий ишларнинг кучайтирилиши вазиятни анча енгиллаштиришга, йўловчиларга зарур қулайликлар туғдиришга, уларнинг вақтини тежашга имкон бериши шубҳасиздир.

Доимий комиссия республика маҳаллий Советлари, маҳаллий советларнинг транспорт билан шуғулланувчи доимий комиссиялари иш кунларида ва дам олиш кунларида пассажирлар қатновини яхши ўрганишлари, транспорт иши самарадорлигини ошириш йўлларини белгилашлари керак, деб ҳисоблайди. Капитал қурилиш объектлари маҳаллий органларнинг алоҳида назорати остида турмоғи лозим. Транспорт ходимлари тўғрисида, уларнинг моддий манфаатдорлигини ошириш, ҳайдовчилар составини тайёрлаш ҳақида яхшироқ ғамхўрлик қилмоқ керак.

Икки кун дам олинадиган беш кунлик иш ҳафтасига ўтиш меҳнаткашларнинг дам олиши ва бўш вақтларини мутлақо янгича ташкил қилишга имкон беради. Маҳаллий Советларнинг ижроия комитетлари, саноат корхоналари ва ташкилотлар ҳордиқ чиқариш зоналарини ривожлантириш ва кенгайтириш борасида таъсирчан чоралар кўрмоқлари зарур. Биз Тошкентдаги ташкилотлар даволаш муассасалари ихтиёрига вақтинча берилган «Ўқитувчи», «Медработник», «Текстильщик», «Ўзбекистон ССР 40 йиллиги» дам олиш уйларидан кенг фойдаланиш имкониятлари тўғрисидаги масалани қайта кўриб чиқсалар бўларди, деб ўйлаймиз. Чорвоқ сув омбори зонасида меҳнаткашларнинг ҳордиқ чиқаришини ташкил этиш тўғрисида ўйлаб кўрмоқ лозим. Бу ерда доимий ишлайдиган ва мавсумий шифохоналар, дам олиш уйлари ва туристик лагерлар барпо этиш мумкин.

Ишчи ва хизматчиларни икки кун дам олинадиган беш кунлик иш ҳафтасига ўтказиш — катта давлат аҳамиятига эга бўлган ишдир. Партия ва ҳукуматимизнинг шу масала юзасидан қабул қилган қарорларини муваффақият билан бажариш аҳолига хизмат кўрсатишни ташкил этишга кўп жиҳатдан боғлиқ. Коммунал хўжалик министрлиги ва Маиший хизмат кўрсатиш министрлиги, маҳаллий Советларнинг ижроия комитетлари аҳолининг турли группалари манфаатлари ва эҳтиёжларини назарда тутган ҳолда ўзларига боғлиқ ҳамма чораларни кўришлари ҳамда республикамиз меҳнаткашлари юқори унум билан меҳнат қилиб, маданий дам олишлари учун уларга зарур бўлган барча шароитларни таъминлаб беришлари керак. (Қарсаклар).

Савдо ва умумий овқатланиш доимий комиссияси раиси депутат А. С. ПОНОМАРЕВНИНГ қўшимча доклади

Депутат ўртоқлар! Икки кун дам олинадиган иш ҳафтасига ўтишга тайёргарлик давридаёқ партия, совет ва жамоат ташкилотлари хўжалик раҳбарлари билан бирга бевосита ишлаб чиқаришнинг ўзида, шунингдек турмушда зарур шароитлар яратишга қаратилган бир қанча тадбирларни белгиладилар ва амалга оширдилар.

Кўпчилик меҳнаткашларнинг ўзгарган иш шароитларига мувофиқ савдо министрлиги, «Ўзбекбирлашув» область, шаҳар ва район Советларининг ижроия комитетлари, савдо ва умумий овқатланиш корхоналарининг иш режимларини қайта кўриб чиқдилар, магазинлар ва ошхоналар тармоғи бирмунча кенгайтирилди, уларнинг иш соатлари узайтирилди. Бир ярим сменали ва икки сменали озиқ-овқат магазинлари сони кўпайтирилди. Саноат моллари магазинлари учун ягона дам олиш куни қилиб душанба, Тошкентда эса якшанба белгиланди. Нон ва озиқ-овқат магазинларига келганда эса улар ҳафтанинг ҳамма кунлари савдо қилади.

Кўпгина корхоналарда тушки овқат танаффус вақти қисқартирилиши муносабати билан ишчи ошхоналарининг хизмат доираси кенгайтирилди. Масалан, «Ташсельмаш» заводидаги ошхона 200 ўрин, «Узбекхлопкомаш» заводида 120 ўрин кўпайтирилди. Андижон ёғ-мой комбинатида мавжуд ошхонага қўшимча равишда иссиқ овқат тайёрлайдиган ва иш ўрнига етказиб бериладиган ошхонача ташкил қилинди. Трактор йиғув заводи, электрон техникаси заводи цехларида овқат улашиладиган ошхоналар очилди. Чкалов номли авиация заводида, Чирчиқ электрохимия комбинатида, Олмалиқ кон-металлургия комбинатида ва республиканинг бир қанча бошқа корхоналарида ишчи ва хизматчиларнинг умумий овқатланиши яхши ташкил қилинган.

«Ташсельмаш» ва «Таштекстильмаш» заводларининг ошхоналарида танаффус бошланиши олдидан столларда суюқ, қуюқ овқатлар ва ичимликлар тайёрлаб қўйиляпти. Шу заводларнинг цехларида нонушта, тушлик ва кечки овқат учун олдиндан абонемент ва бир галлик чеклар сотиляпти, цехлардаги буфетларда эса иссиқ овқат сотиш уюштирилган.

Ишдан кейин аҳолини умумий овқатланишга кенг жалб этиш мақсадида баъзи ошхоналар (ёпилганидан сўнг) негизида кечки ресторан ва кафелар уюштирилган.

Аммо Олий Советнинг савдо ва умумий овқатланиш комиссияси шу нарсани таассуф билан таъкидлаб ўтадики, икки кун дам олинадиган иш ҳафтасига ўтилиши муносабати билан баъзи савдо ташкилотлари ва айрим маҳаллий Советлар, шунингдек корхона, қурилиш ва ташкилотларнинг раҳбарлари савдо-сотиқ ва умумий овқатланишни қайта ташкил этиш учун таъсирчан чораларни кўрмадилар. Ҳозирга қадар кўпгина корхоналарда тез ва яхши овқатланиш учун шароитлар яратилмаган.

Умуман республика бўйича олганда корхоналардаги ошхоналарнинг хизмат кўрсатиш қобилияти нормадагига қараганда икки баравар кам. Тошкент асбобсозлик заводида, Қўқон пайпоқ-йигирув комбинатида, Андижон ирригация машинасозлиги заводида, Наманган костюмбоп ва шойи газламалар комбинатида бу борадаги иш айниқса ёмон.

Республикада ва айниқса Тошкентда уй-жой қурилиши ҳажми жуда катта бўлишига қарамай, умумий овқатланиш корхоналари учун деярли бино ажратилмаётир. Сўнгги йилларда пойтахтимизнинг Чилонзор районида минг-минглаб кўп қаватли шинам уйлар қад кўтарди. Буларда 380 мингдан ортиқ киши яшаяпти. Ҳолбуки, Чилонзордаги умумий овқатланиш корхоналарида бор-йўғи 832 ўрин бор.

Андижон областидан олинган маълумотлар Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети билан Республика Министрлар Советининг «Умумий овқатланишни янада ривожлантириш ва яхшилаш чоралари тўғрисида»ги қарори қониқарсиз бажарилаётганини кўрсатади. Бу ерда 1968 ва 1969 йилларда жами 1440 ўринли 13 ошхона қуриш кўзда тутилган. Амалда эса бугунги кунда фақат давлат педагогика институти, «Ирмаш» заводи ва бадиий буюмлар фабрикасигина ошхона биносини лойиҳалашга киришган. Машинасозлик заводи, Электродвигатель заводи, 3-пахта заводи, Володарский номли фабрика, медицина институти, педагогика билим юрти, электромеханика техникуми каби бир қанча ўқув юртлари ўзлари учун жуда зарур бўлган ошхоналарни қуриш у ёқда турсин, хатто уларнинг лойиҳаларини ҳам тузаётганлари йўқ.

Бундай аҳвол учун министрликлар ва идоралар, корхоналар, шунингдек область, шаҳар ва район Советлари ижроия комитетларининг раҳбарлари жавобгардирлар.

Ошхона, кафе ва ресторанларнинг малакали кадрлар, айниқса ошпазлар билан, етарли миқдорда идиш-товоқ билан таъминламаганлиги ҳам умумий овқатланишнинг ривожланишига тўғоноқ бўлиб турибди.

Савдо министрлиги шуларнинг ҳаммасидан яхши хабардор бўлса-да, аммо мавжуд аҳволни тузатиш учун таъсирчан чоралар кўрмаётир. Матлубот кооперацияси раҳбарлари шаънига ҳам шундай таъна билдириш мумкин.

Тажрибанинг кўрсатишича, икки кун дам олинадиган беш кунлик иш ҳафтасига ўтаётган вақтда аҳолига савдо хизмати кўрсатиш билан боғлиқ бўлган ҳамма масалалар ҳам тўла назарда тутилмаган. Озиқ-овқат саноатининг бир қанча корхоналари ишлаб чиқарадиган маҳсулот кунда истеъмол қилишга мўлжалланганлигини назарда тутмай, бу корхоналар икки кун дам олинадиган иш ҳафтасига ўтказилган. Масалан, Тошкент нон-булка комбинатининг кондитер цеҳи илгари ҳар куни уч тоннадан торт, пирожний ва бошқа маҳсулотлар бериб келарди. Эндиликда эса бундай маҳсулотларга талаб айниқса ортадиган шанба ва якшанба кунлари улар савдо тармоғига келтирилмаяпти.

Парҳез маҳсулотлар ва сузма ишлаб чиқариш ҳажми ҳамон оз. Ўралган ёки пакетланган озиқ-овқат маҳсулотлари, шу жумладан айниқса кичик идишларга солинган сут тайёрлаш ва уларни сотишни яхши йўлга қўйиб юбориш вақти етиб келди.

Савдо министрлиги, «Ўзбекбирлашув» правлениеси, уларнинг жойлардаги органлари савдо-сотиқнинг ўз-ўзига хизмат қилиш, молларнинг намунаси қўйиб ва очиб, олдиндан буюртма қабул қилиб сотиш каби илғор форма ва методларни сабот билан кенг жорий қилишлари лозим.

Энг зарур бўлган ва кунда талаб қилинадиган молларни сотишдаги узилишларга батамом барҳам бермоқ лозим. Одатда бундай моллар омбор ва базаларда тўлиб-тошиб ётган бўлади, баъзи савдо ходимларининг уюшқоқсизлиги ва бепарволиги сабаблигина улар савдо тармоғига ўз вақтида етказиб берилмайди.

Ҳафтада икки кун дам олинадиган беш кунлик иш ҳафтасига ўтиш муносабати билан кўпчилик ҳордиқ чиқарадиган жойларда умумий овқатланиш ва меҳнаткашларга савдо хизмати кўрсатишни уюштириш тўғрисида алоҳида ғамхўрлик қилиш керак. Ҳозирча шаҳар атрофидаги ҳордиқ чиқариш зоналарида, сув омборларида ва ҳатто кўпгина шаҳар паркларида яхши ресторанлар, кафе ва чойхоналар йўқ. Одатда, бу ерларда ўрнатилган муваққат овқатхоналар қўйилган талабларга жавоб бермайди.

Савдо министрлиги ва «Ўзбекбирлашув» Чимганда, Каттақўрғон, Жанубий Сурхон, Пачкамар, Тошкент сув омборларида ва кўпчилик ҳордиқ чиқарадиган бошқа жойларда умумий овқатланиш корхоналарининг замонавий тармоқлари ва тегишли савдо дўконларини барпо этиш ишини бошлаб юбормоқлари керак. Область ва шаҳар Советлари, хўжалик раҳбарлари, шунингдек касаба союз ташкилотлари бу борада кўп иш қилишлари мумкин ва лозим.

Ишчи ва хизматчилар меҳнат қилиш ва дам олишнинг янги режимига ўтказилиши савдо-сотиқ ва умумий овқатланиш ходимлари сафини янада кўпайтиришни талаб қилди. Яқин вақт ичида маҳаллий советлар, комсомол ва касаба союз ташкилотлари ёрдами билан савдо ташкилотларига ва умумий овқатланиш корхоналарига зарур миқдорда ходимларни танлаб юбориш зарур.

Олий Совет комиссияси икки кун дам олинадиган беш кунлик иш ҳафтасига ўтиш муносабати билан савдо-сотиқни ва умумий овқатланишни ташкил қилишда дастлабки қадамларгина қўйилди деб ҳисоблайди. Биз, депутатлар бу катта ва муҳим умумхалқ вазифасини ҳал қилишда савдо ташкилотлари ва маҳаллий Советларнинг ходимларига иложи борича кўпроқ амалий ёрдам кўрсатмоқ учун қўлимиздан келган ҳамма ишни қилмоғимиз лозим. (Қарсаклар).

СОВЕТ ИТТИФОҚИ МАРШАЛИ В. Д. СОКОЛОВСКИЙНИНГ ДАФН ЭТИЛИШИ

13 майда Москва атоқли ҳарбий арбоб, КПСС Марказий Комитети аъзолигига кандидат, СССР Олий Советининг депутати, Совет Иттифоқи Қаҳрамони, Совет Иттифоқи Маршали Василий Данилович Соколовский билан сўнгги марта видолашди.

...М. В. Фрунзе номидаги Совет Армияси марказий уйининг қизил байроқли зали. Марҳумнинг мотам лентасига ўралган портрети олдидаги қирмизи ёстиқларга кўпдан-кўп ҳукумат мукофотлари қўйилган.

Совет халқининг содиқ фарзанди хотирасини чуқур ҳурмат билан эслагани минг-минглаб москваликлар келдилар. Ишчилар, хизматчилар, студентлар, жангчилар мотам сукутини сақлаб ўтадилар. Совет Иттифоқи ва қўшин турларининг маршаллари, генераллар, адмираллар, офицерлар, солдатлар фахрий қоровулликда турибдилар.

Соат 13 дан 30 минут ўтди. Марҳумнинг хоки ёнига кириш тўхтатилади. Залда Василий Даниловнч Соколовскийнинг қариндошлари, яқинлари, дўстлари ва сафдошлари қолади. Сўнгги видолашув дақиқалари бошланди.

Дафн қилишни ташкил этувчи комиссия аъзолари мотам марши садолари остида хок солинган қутини Совет Армияси марказий уйидан олиб чиқдилар.

Майдонда фахрий қоровул саф тортиб турибди. Мотам маросими қатнашчилари Қизил майдонга қараб йўл олдилар.

Союзлар уйи ёнида мотам маросими қатнашчиларини Коммунистик партия ва Совет ҳукуматининг раҳбарлари кутиб олдилар. Улар В. Д. Соколовский хоки солинган қутини катафалкдан тўп лафетига олиб қўйдилар.

...Қизил майдон. Москва меҳнаткашлари ва жамоатчилигининг вакиллари, партия ва совет ходимлари, олимлар ва маданият арбоблари, армия ва флот жангчилари минбарлар олдида турншибди.

Майдонда қўшин қисмлари саф тортган. Байроқдорлар жанговар байроқларни энгаштирганлар.

Марҳумнинг хоки солинган қути тўп лафетидан олиниб, В. И. Ленин Мавзолейи олдидаги супага қўйилди.

Л. И. Брежнев, Г. И. Воронов, К. Т. Мазуров, А. Я. Пельше, Н. В. Подгорний, Д. С. Полянский, М. А. Суслов, А. Н. Шелепин, Ю. В. Андропов, В. В. Гришин, П. Н. Демичев, Д. Ф. Устинов, И. В. Капитонов, К. Ф. Катушев, Ф. Д. Кулаков, Б. Н. Пономарев, М. С. Соломенцев ўртоқлар, СССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосарлари, саркардалар, дафн қилишни ташкил этувчи комиссия аъзолари Мавзолейнинг марказий минбарига кўтарилдилар.

Дафн қилишни ташкил этиш комиссиясининг раиси, СССР Мудофаа министрининг ўринбосари, Совет Иттифоқи Маршали Н. И. Крилов, КПСС Марказий Комитети, СССР Олий Советининг Президиуми ва Совет ҳукуматининг топшириғига биноан, Совет Иттифоқи Маршали В. Д. Соколовский хотирасига бағишланган мотам митингини очди.

Бутун совет халқи, армия ва флот жангчилари, деди у, атоқли ҳарбий арбоб, КПСС Марказий Комитети аъзолигига кандидат, СССР Олий Советининг депутати, Совет Иттифоқи Қаҳрамони, Совет Иттифоқи Маршали Василий Данилович Соколовский билан чуқур қайғу билан сўнгги марта видолашмоқдалар. СССР Қуролли Кучларининг актив қурувчиларидан бири, социалистик Ватан ва Коммунистик партиянинг содиқ фарзанди орамиздан кетди.

Нотиқ В. Д. Соколовскийнинг зўр ташкилотчилик қобилиятлари, тажрибаси ва ҳарбий ишни чуқур билиши айниқса Улуғ Ватан уруши даврида ёрқин намоён бўлганлигини таъкидлаб ўтди. Василий Данилович немис-фашист қўшинларини Москва, Орёл ва Курск яқинида тор-мор қилиш, Смоленскни озод этиш учун, Висла ва Одерда, Берлин учун олиб борилган сўнгги жангда йирик жанговар операцияларни ишлаб чиқиш ва амалга оширишда қатнашди. Урушдан кейинги даврда Совет Иттифоқи Маршали Соколовский Қуролли Кучларда бир қанча масъул раҳбарлик лавозимларини эгаллади, узоқ вақт давомида СССР Қуролли Кучлари бош штабининг бошлиғи бўлди, армиямиз жанговар қудратини янада мустаҳкамлаш ишига катта ҳисса қўшди.

Сўнгра митингда СССР мудофаа министрининг ўринбосари, армия генерали И. Г. Павловский, КПСС Москва шаҳар комитетининг секретари В. Я. Павлов, армия генерали П. И. Батов сўзга чиқдилар.

Мотам митинги ёпиқ деб эълон қилинади.

В. Д. Соколовский хоки солинган қути Кремль девори ёнига олиб ўтилди.

Тўп салюти садолари остида хок солинган қути девордаги токчага қўйилди. Мармар лавҳага бундай деб ёзилган:

Василий Данилович
СОКОЛОВСКИЙ
21 — 10
18 — 97 — 19 — 68
VIII — V

Тўпларнинг садолари Совет Иттифоқи давлат гимнининг оҳанглари билан қўшилишиб кетди.

Ҳарбий бўлинмалар тантанавор марш билан ўтдилар, СССР Қуролли Кучларининг вакиллари Совет Иттифоқи Маршали В. Д. Соколовскийга сўнгги ҳарбий ҳурматларини бажо келтирдилар. (ТАСС).

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ III СЕССИЯСИ

Ўртоқ М. М. МУСАХОНОВ доклади ва Т. С. СОДИҚОВ, А. С. ПОНОМАРЕВ ўртоқларнинг қўшимча докладлари юзасидан музокаралар

ХАЛҚ ФАРОВОНЛИГИНИ ЯНАДА ОШИРАЙЛИК

Депутат В. В. ОКУНСКИЙ нутқи

(Тошкент шаҳар партия комитетининг иккинчи секретари)

Республика пойтахтидаги корхоналарни икки кун дам олинадиган беш кунлик иш ҳафтасига ўтказишдан олдин пухта тайёргарлик кўрилди. Меҳнат ва ишлаб чиқаришни яхшироқ ташкил этиш, интизомни мустаҳкамлаш учун кўп иш қилинди. Бу чораларнинг ҳаммаси ижобий натижалар берди.

Дам олиш кунлари кўпайган ҳозирги вақтда оммавий-сиёсий ишларни кучайтириш учун янги имкониятлар очилди. 17 мингдан кўпроқ агитатор бўлган 816 агиттколлектив, беш мингга яқин пропагандист, юзлаб сиёсий ахборотчилар шаҳарда оммавий-сиёсий ишларни олиб бормоқдалар. Лектор группалари, 79 халқ университети ишлаб турибди. Ёшларнинг Совет Иттифоқи Қаҳрамонлари, гражданлар уруши ва Улуғ Ватан уруши қатнашчилари билан учрашувлари, революцион ва жанговар шон-шуҳрат жойларини зиёрат қилиш яхши одат бўлиб қолди. Октябрь, Фрунзе, Киров районларининг партия ташкилотлари аҳолининг истиқомат жойларида иш олиб бориш соҳасида муайян тажриба тўпладилар. «Бир пиёла чойга марҳамат» деган учрашувлар сингари оммавий-сиёсий иш формаси кенг ёйилмоқда. Бундай кечаларда бутун маҳалла аҳли тўпланадилар, олимлар, ёзувчилар, артистлар улар ҳузурига меҳмон бўлиб келадилар.

Беш кунлик иш ҳафтасининг кўпгина ижобий жиҳатлари ҳақида гапирганда, баъзи бир қийинчиликларни ҳам айтиб ўтиш керак. Бизда меҳнаткашларнинг соғлом актив дам олишини уюштириш масалалари ҳали ҳам батамом ҳал қилингани йўқ. Бунда гап дам олиш зонаси учун территория ажратиш ва ўзлаштириш тўғрисидагина эмас, шу билан бирга бу зоналарни электр энергияси, сув, озиқ-овқат маҳсулотлари билан таъминлаш масалалари ҳақида, йўл, автобус бекатлари ва шу кабиларни қуриш ҳақида ҳам боради. Бу соҳада биз республика ташкилотлари ва идораларига зарур ёрдам беришимиз керак. Бўлажак Чорвоқ сув омбори районини комплекс ўзлаштириш проблемаси билан шуғулланаётган комиссия ана шу ажойиб жойни меҳнаткашларнинг оммавий ҳордиқ чиқариш зонасига айлантириш юзасидан саноат корхоналари ва министрликлар бажарадиган конкрет вазифаларни белгилаб беришига ишончимиз комил. Роҳат кўли районида дам олиш зонасини ўзлаштириш соҳасида ҳам кўп иш қилишга тўғри келади.

Биз икки кун дам олинадиган беш кунлик иш ҳафтасига ўтиш юзасидан партия ва ҳукуматимиз топшириқларини муваффақиятли бажариш учун зарур бўлган бутун чораларни кўрамиз. (Қарсаклар).

Депутат Ғ. Ғ. ЮСУПОВ нутқи

(Ўзбекистон ССР савдо министри)

Маълумки, чакана товар обороти экономика тараққиётининг, халқ фаровонлигининг ва жумладан халқ истеъмоли ортиб боришининг энг муҳим кўрсаткичидир. Республикамизда чакана товар обороти доим кенгайиб бормоқда. 1967 йилда товар обороти 1966 йилдагига нисбатан 10,6 процент кўпайди. Шу йилнинг планида товар оборотини янада тез юксалтириш кўзда тутилади.

Шу йил биринчи кварталининг план топшириғи ошириб бажарилди. Саноат молларини ва аввало маданий ва рўзғор молларини сотиш айниқса тез ортиб бормоқда. Бу эса аҳолининг моддий фаровонлиги ва маданий савияси тўхтовсиз ўсиб бораётганлигидан далолат беради. Республиканинг товар оборотида Ўзбекистонда ишлаб чиқарилган молларнинг ҳиссаси кўпайиб бораётганлиги қувончли бир ҳолдир.

Икки кун дам олинадиган беш кунлик иш ҳафтасига ўтилиши муносабати билан савдо ташкилотлари аҳолига хизмат кўрсатишни яхшилаш соҳасида бир қанча тадбирларни амалга оширдилар. Магазинлар ва ошхоналарнинг иш режими қайтадан кўриб чиқилди, савдо шохобчалари кенгайтирилди. Савдо шохобчалари тобора ихтисослаштирилмоқда. Кўклам — ёз фаслида хизмат кўрсатишни яхшилаш чоралари ҳам амалга оширилмоқда. Тошкент, Андижон, Чирчиқдаги бир қанча корхоналарда, Ўзбекистоннинг бошқа саноат марказларида умумий овқатланиш яхши йўлга қўйилди. Аммо шундай бўлса ҳам аҳолига савдо хизматини яхшилашда ҳали камчиликлар кўп, аҳоли айрим гуруҳларининг эҳтиёжлари ҳали суст эътиборга олинмоқда.

Кейинги йилларда республикада кўпгина савдо корхоналари очилди. Бу корхоналар савдо-сотиқнинг прогрессив формаларини қўлланиш йўли билан харидорларга катта қулайлик туғдирмоқдалар. Лекин савдо-сотиқнинг бу формалари етарли даражада кенг қўлланилмаяпти. Ҳозирги пайтда аҳоли ўзи-ўзига хизмат кўрсатадиган йирик магазинларга катта эътибор берилмоқда, чунки Москва ва Ленинград шаҳарларининг тажрибаси шундай магазинларгина савдо-сотиқ соҳасида хизмат кўрсатишни юксак даражага кўтаришни таъминлашини ва иқтисодий жиҳатдан энг кўп самара беришини кўрсатди. Область ва шаҳар ижроия комитетлари бу тадбирнинг амалга оширилишини назорат қилиб туришлари керак.

Биз министрликлар ва бошқармаларнинг раҳбарларидан моллар етказиб беришдаги узилишни тезликда тугатиш учун қўлларидан келган ҳамма чораларни кўришларини, аҳолига савдо хизматини яхшилаш учун шарт-шароит яратиб беришларини илтимос қиламиз.

Меҳнаткашларга савдо хизматини янада яхшилашга эришмоқ учун савдо кадрлари тўғрисида кўпроқ ғамхўрлик қилиш керак. Бу соҳада кўп нарса маҳаллий Советларга боғлиқдир. Маҳаллий Советлар савдо ходимларининг маиший турмуш шароитини яхшилай оладилар ва яхшилашлари керак. (Қарсаклар).

Депутат А. И. БРОДОВА нутқи

(Ўзбекистон ССР аҳолига маиший хизмат кўрсатиш министри)

Маиший хизмат корхоналарининг коллективлари партия, совет ва хўжалик органларининг актив ёрдами билан ўз ишларини анча яхши йўлга қўйишга муваффақ бўлдилар. Уч йил ичида янги корхоналарни қуриш ва ишлаб турган корхоналарни реконструкция қилиш учун 15,3 миллион сўм сарф қилинди. Хизмат кўрсатиш ҳажми 1964 йилдагига нисбатан 2,1 баравар, шу жумладан қишлоқ жойларда 3,4 баравар ортди. 1965 йилда республика аҳолиси жон бошига 4 сўм 94 тийинлик хизмат кўрсатилган бўлса, 1967 йилда 8 сўм 6 тийинлик хизмат кўрсатилди.

Лекин шундай бўлса ҳам хусусан қишлоқ жойларда кўрсатилаётган маиший хизмат ўсиб бораётган талабларимизга ҳали жавоб бераолмайди.

Устахоналар ва қабул пунктлари шохобчаларининг суст ривожлантирилаётганлиги бунинг асосий сабабларидан биридир.

Кўпгина колхоз ва совхозлар Сурхондарё ва Қашқадарё областларидан ўрнак олишиб хизмат кўрсатишнинг 4-5 хили ва бундан ҳам кўпроқ хилига мўлжалланган устахоналарни ҳамда қабул пунктларини қурмоқдалар, маиший хизмат корхоналарига шартномалар асосида бинолар ҳамда транспорт воситаларини ажратиб бермоқдалар. Лекин Самарқанд, Сирдарё областлари ва Қорақалпоғистон АССРдаги бир қанча колхоз, совхоз ва саноат корхоналарининг раҳбарлари бу тадбирларнинг муҳимлигига етарли баҳо бермаётган бўлсалар керак. Улар маиший хизмат шохобчаларини кенгайтиришга ҳали суст ёрдам бермоқдалар. Вазифа шуки, ҳар бир қишлоқ районида маиший хизмат корхоналари аҳолига камида 26 хил хизмат кўрсата олсин, ҳар бир колхоз, совхозда ва аҳоли яшайдиган ҳар бир йирик пунктда маиший хизмат устахоналари ишлаб турадиган бўлсин.

Маиший хизмат корхоналари малакали кадрларга катта эҳтиёж сезмоқдалар. Ўтган йил мобайнида республиканинг етти областида етти таълим-ишлаб чиқариш комбинати ташкил этилди. Бу комбинатлар 880 дан ортиқ бичувчи мастерларни, фотограф, сартарош, этикдўзларни ва бошқа касбларда ишловчи мутахассисларни тайёрлаб чиқардилар. Биз бу йил яна 1500 ходимни тайёрлаш ниятидамиз. Кўпгина колхоз ва совхозларнинг раҳбарлари ёшларни ўқиш учун ана шу комбинатларга юборишга астойдил ҳаракат қилмаётганликларини айтиб ўтиш керак.

Республика Министрлар Совети яқинда министрликнинг молиявий-хўжалик фаолияти тўғрисидаги ҳисоботини муҳокама қилди. Ҳукумат бизга катта ёрдам бериб, капитал қурилиш, маиший устахоналар ҳали ташкил этилмаган колхоз ва совхозларда павильонлар қуриш, ускуна ва асбоблар сотиб олиш учун қўшимча маблағлар ажратди. Биз ана шу катта ёрдамдан тўла фойдаланишимиз, аҳолига маиший хизматни янада яхшилашни таъминлашимиз лозим.

1968 — 1970 йилларда маиший хизмат корхоналарини мақсадга мувофиқ жойлаштириш, ихтисослаштириш соҳасида иш олиб борилади. Икки кун дам олинадиган беш кунлик иш ҳафтасига ўтилиши муносабати билан аҳолига маиший хизматни яхшилаш учун ҳар бир йирик корхонада, хусусан хотин-қизлар кўп бўлган корхоналарда зарур хизмат кўрсатувчи устахоналар ёки қабул пунктлари ташкил этилади. Меҳнаткашларни бўш вақтларида зарур хизмат билан таъминлаш учун маиший устахоналарнинг иш графиги яна қайтадан кўриб чиқилади.

Халқ хўжалиги тармоқларидан бири бўлган маиший хизматни янада ривожлантириш манфаатларини кўзлаб мамлакатда ана шу муҳим участканинг ишини мувофиқлаштириб турувчи ягона орган тузиш мақсадга мувофиқ бўлур эди. Аҳолига маиший хизмат кўрсатиш Иттифоқ-республика министрлиги ана шундай орган бўлиши мумкин.

Совет кишиларига хизмат қилиш, уларнинг кайфиятини чоғ қилиш — маиший хизмат корхоналари ходимларининг фахрли бурчидир. Бу масаланинг Олий Совет сессиясида муҳокама қилиниши ва белгиланган қўшимча тадбирлар ана шу фахрли бурчимизни муваффақиятли бажаришимизга ёрдам беради. (Қарсаклар).

Депутат Х. СУЛТОНОВ нутқи

(Андижондаги ёғ комбинатининг директори)

Бутун совет халқи каби Андижон меҳнаткашлари ҳам КПСС Марказий Комитети ва СССР ҳукуматининг икки кун дам олинадиган беш кунлик иш ҳафтасига ўтиш тўғрисидаги қарорини зўр мамнуният билан кутиб олдилар.

Андижондаги ёғ комбинатида меҳнатни яхши ташкил этиш, меҳнаткашларнинг маданий дам олиши учун ва уларга маиший хизмат кўрсатиш учун шарт-шароит яратиб бериш тадбирлари ишлаб чиқилди. Арслонбобда туристларнинг палаткали лагери очилди. Ишчилар қиш фаслида «Поччаота» лагерига бориб турдилар. Ёғ комбинатининг қишлик клубида янги томоша зали, кутубхона, қироатхона зали, болалар сектори ва бадиий ҳаваскорлик коллективлари машғулот ўтказадиган хоналар қурилди. Беш кунлик иш ҳафтасига ўтилиши муносабати билан бадиий ҳаваскорлик коллективи қатнашчиларининг сони бир ярим баравар кўпайди. Ходимларга хизмат кўрсатишни яхшилаш мақсадида комбинат территориясида завод ошхонасининг филиали очилди. Болалар боғчалари ва яслилар анча кенгайтирилди. Ҳозирги вақтда комбинатда ишловчи ходимларнинг ҳамма болалари ясли ёки боғчага жойлаштирилган.

Андижон шаҳрида меҳнаткашларнинг дам олиши учун керакли иншоотларнинг катта комплексини қура бошлаш мўлжалланди. Шаҳар атрофидаги хушманзарали «Ширмонбулоқ» мавзуида, «Шўро» станцияси атрофида ва бошқа жойларда шундай зоналар вужудга келтирилади. Туристларнинг ва саёҳатчиларнинг область ҳамда республикадаги диққатга сазовор жойларга боришлари учун 20 дан ортиқ маршрут белгиланди. Аммо бу тадбирларни амалга ошириш учун автобус паркини кенгайтириш керак.

Амалдаги низомга мувофиқ, автомобиль хўжаликлари болаларнинг турист сафарига чиқишлари учун арзон нархларда транспорт ажратиб беришлари керак. Бу низомни катта ёшдаги туристларга нисбатан ҳам нима учун жорий қилиш мумкин эмас?

Андижондаги маиший хизмат корхоналарининг ходимлари икки кун дам олинадиган беш кунлик иш ҳафтаси шароитида ўз вазифаларини тўғри тушуниб олдилар. Улар дам олиш кунлари аҳолига муттасил ва тўла хизмат кўрсатиш учун ҳаракат қилмоқдалар. Корхоналарни беш кунлик иш ҳафтасига кўчириш учун тайёргарлик кўрилган даврда маиший хизмат устахоналари шохобчалари анча кенгайтирилди.

Икки кун дам олинадиган беш кунлик иш ҳафтасига ўтиш муносабати билан республика аҳолисига маданий-маиший ва савдо хизматини яхшилаш масаласи ўз вақтида муҳокама қилинмоқда. Республика Олий Советининг сессияси ана шу муҳим соҳада катта роль ўйнашига шак-шубҳа йўқ. (Қарсаклар).

В. Й. ЗОҲИДОВ нутқи

(Ўзбекистон ССР маданият министри)

КПСС Марказий Комитети 1968 йил апрель Пленумининг идеология ишини тубдан яхшилаш, маданият ва санъатни янада ривожлантириш, уларнинг интернационал мазмунини янада чуқурлаштириш тўғрисидаги талаблари муносабати билан икки кун дам олинадиган беш кунлик иш ҳафтасига ўтиш жуда катта аҳамиятга эгадир. Маданият министрлиги органлари бўш вақтдан мақсадга мувофиқ фойдаланиш тўғрисида кўп ғамхўрлик қилишлари керак.

Область маданият бошқармалари, район ижроия комитетларининг маданият бўлимлари, республикадаги барча маданий-оқартув муассасалари ўз фаолиятини кучайтириш учун кўп иш қилдилар. Клублар, кутубхоналар, музейлар ўзларининг иш вақтини анча узайтирдилар.

Ўтган йили давлат клублари, кутубхоналари ва бошқа маданий-оқартув муассасалари шохобчаларини ривожлантириш плани асосан бажарилди. Бу эса уларнинг иш мазмунини яхшилаш имконини берди. Масалан, ўтган йили кутубхоналар берган китоблар сони 2 миллион 282 минг нусха ортганлигини, бир йил ичида китобхонлар анча кўпайганлигини айтиб ўтиш кифоядир. Республикада 1800 дан ортиқ янги бадиий ҳаваскорлик коллективлари вужудга келди. Маданият ва истироҳат боғларининг иши мазмунли бўлиб қолди. Янги истироҳат жойларини вужудга келтириш тугалланмоқда. Етакчи театр ва концерт ташкилотлари корхоналарга, шаҳарларга ва район марказларига тез-тез бориб турадиган бўлиб қолишди. Сайёр виставкалар, музей экспозициялари кўпайди.

Аммо, шундай бўлса ҳам маданий-оқартув муассасалари республика аҳолисининг эҳтиёжларини тўла таъминламаётир. Уларнинг техника воситалари билан яхши таъминланмаганлиги нормал ишлашларига ҳалақит бермоқда. Бир қанча клубларда киноустановкалар йўқ. Кутубхоналарнинг бир қисмида китоб фондлари ҳали кам.

Маданий-оқартув муассасалари қурилишининг перспектив планини анча кўпайтириш тўғрисида қарор қабул қилиш керак. Тошкентда маданият институтини, Бухоро ва Қарши шаҳарларида маданий-оқартув муассасалари ходимлари тайёрловчи техникумларни очиш тўғрисидаги масалани ҳам ҳал этиш керак. Маданият министрлиги ҳузурида маданият ходимлари малакасини ошириш институтини ташкил этиш масаласини қараб чиқиш мақсадга мувофиқдир.

Маданият ходимлари совет кишиларини юксак коммунистик аҳлоқ принциплари руҳида тарбиялаш юзасидан ўзларига топширилган иш учун халқ олдидаги, партия олдидаги жавобгарликларини яхши биладилар. (Қарсаклар).

Депутат Ш. МЕЛИЕВ нутқи

(Бекобод цемент комбинатининг машинисти).

Бекобод цемент комбинати республикадаги энг кекса корхоналарнинг биридир. Биз саккиз кварталдан буён иттифоқ министрлиги ва касаба союз Марказий Комитетининг кўчма Қизил байроғини ўз қўлимизда сақлаб келмоқдамиз.

Беш кунлик иш ҳафтасига ўтиш бутун коллективнинг ишини яхшилашга анча катта таъсир қилганлиги ҳеч кимда шубҳа туғдирмайди. Кишилар икки кун яхши дам олганларидан кейин янги куч ва ғайрат билан ишга киришадилар.

Меҳнаткашларнинг маданий дам олиши тўғрисидаги масала комбинатимизда ва шаҳарнинг бошқа корхоналарида бир неча марта муҳокама қилинди. Бу соҳада баъзи ишлар қилинмоқда. Маданий-оқартув муассасаларининг дам олиш кунлари бажарадиган иш плани тамомила ўзгартирилиб, кенгайтирилди. Бадиий ҳаваскорлик тўгаракларининг иши анча яхшиланди. Кутубхоналарга келиб мутолаа қилувчилар сони кўпайди.

Бекобод обод бўлмоқда. Янги уй-жой бинолари қуриляпти, яхши уюштирилган маиший комбинат, музика мактаби, янги магазинлар ишлаб турибди. Аммо меҳнаткашларнинг турмуши ва дам олишини яхши йўлга қўйиш учун ҳали кўп иш қилиш керак.

Бизнинг шаҳримиз Сирдарё соҳилидадир. Аммо дарё бўлса ҳам, пляжлар йўқ. Бундай пляжни вужудга келтирмоқ учун кичкина тўғон қуриш керак. Бу тўғон ёз ойларида сув сатҳини керак даражада сақлаш имконини беради. Тўғон қуришда ёрдам беришларини сўраймиз.

Бекобод аҳолиси пойтахтимиздаги театрлар, стадионлар ва бошқа маданий оқартув муассасаларидан баҳраманд бўлмоғи учун Тошкент билан Ховос ўртасида қатнайдиган поезд маршрутини Бекобод станциясигача узайтиришни ҳам илтимос қилади.

Спорт — ёшларнинг энг севган машғулотидир. Спорт кишининг ҳар томонлама баркамол бўлиб ривожланишига ёрдам беради. Аммо шаҳарда оммавий спорт тадбирларини амалга ошириш учун спорт базалари кифоя қилмаётир. Бутун бошли бир шаҳарда кичкина спорт зали бор. Металлургларнинг стадиони обод қилинган эмас. Цементчиларнинг стадионини қуриш ва жиҳозлаш учун маблағ ажратилишини сўраймиз.

Бундан икки йил муқаддам цементчилар маданият саройини қуриш лойиҳаси тасдиқланган эди. Бу саройни шаҳар паркида қуриш ва қурилиш комплексига ёпиқ сузиш хавзасини ҳам киритишга қарор берилган эди. Аммо бизга номаълум бўлган сабабларга кўра бу масала ҳар йили пайсалга солинмоқда.

Бекобод цементчилари коллективи номидан ишонтириб айтаманки, бизнинг корхонамиз беш йиллик планини муддатидан илгари — 1970 йил 7 ноябргача бажаради. (Қарсаклар).

Депутат М. Н. ХАИТОВ нутқи

(Самарқанд шаҳар партия комитетининг биринчи секретари)

Икки кун дам олинадиган беш кунлик иш ҳафтасита ўтилиши муносабати билан республика аҳолисига маданий-маиший ва савдо хизматини яхшилаш чоралари тўғрисидаги масала республика Олий Советининг сессиясида муҳокама қилинмоқда. Бу — ғоят муҳим масаладир.

Икки кун дам олинадиган беш кунлик иш ҳафтаси кишиларнинг яхши дам олишини уюштириш, уларнинг иш малакасини, билими ва маданий савиясини ошириш учун катта имкониятлар вужудга келтиради. Самарқанд тажрибасида буни яққол кўрсатиш мумкин. Партия, совет, касаба союз ва хўжалик органлари корхона ва ташкилотларда иш бошлаш ва ишни тамомлаш юзасидан мақсадга энг мувофиқ вақтни белгилаб чиқдилар. Улар ишлаб чиқаришнинг характерини ва коллективларнинг манфаатларини ҳисобга олиб, меҳнат ва дам олишнинг янги режими билан боғлиқ бўлган таклифларни ўргандилар. Сменаларнинг янги графиклари, маҳсулот ишлаб чиқариш меҳнат унумдорлиги, иш ҳақининг ҳисоб-китоблари, шаҳар транспортининг қатнов графиклари ишлаб чиқилди.

Меҳнаткашлар дам оладиган жойларни обод қилиш чоралари кўрилмоқда. Корхоналар, қурилиш, транспорт ташкилотлари ва бошқа ташкилотлар кооперативлаштириш асосида бир кунлик дам олиш уйларини ташкил этмоқдалар.

Клубларда ва маданият саройларида оилавий учрашувлар, гражданлар уруши ветеранлари билан учрашувлар ўтказилмоқда. Масалан, суперфосфат заводининг маданият саройида халқ театри, 10 та бадиий ҳаваскорлик коллективи, бичиш ва тикиш курслари, тўрт йиллик музика мактаби ишлаб турибди. Физкультура коллективи совети спортнинг 12 тури бўйича секциялар ташкил этди.

Темир йўлчилар клубида ҳам ўрнак бўладиган кўп ишлар қилинмоқда. Интернационал кечалар, уч авлод кечалари ўтказилди. Болаларнинг маданий дам олиши йўлга қўйилди.

Шаҳар кутубхоналарида кейинги вақтларда китобхонларга берилган китоблар сони икки баравар кўпайди. Лекция ва кино сеансларига қатновчилар сони ҳам худди шунча ортди.

Спорт ва турист ташкилотлари тарихий ёдгорликлар, жонажон ўлка бўйлаб юришларнинг янги маршрутларини, стадионларда ва спорт базаларида спорт тадбирлари комплексини ишлаб чиқиб амалга ошира бошладилар.

Икки кун дам олинадиган беш кунлик иш ҳафтасига ўтилиши муносабати билан бажарилган баъзи ишлар ҳақида гапириш билан бирга ҳали кўп иш қилишимиз кераклигини таъкидлаб ўтмоқчиман. Шу мўътабар минбардан туриб сессия қатнашчиларига, ҳукуматга мурожаат этиб, болалар муассасалари ва медицина муассасалари шохобчаларини кенгайтириш имкониятлари тўғрисидаги масалани қараб чиқишни илтимос қиламиз.

Сессия иштирокчиларини ишонтириб айтаманки, партия, совет, касаба союз, комсомол ва барча жамоат ташкилотлари меҳнаткашларнинг маданий дам олишини уюштириш юзасидан ўз зиммаларига юкланган вазифаларни шараф билан бажарадилар ва В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллигини муносиб кутиб оладилар. (Қарсаклар).

Депутат М. Ҳ. ҲАСАНОВ нутқи

(«Ўзбекбирлашув» правлениесининг раиси)

Икки кун дам олинадиган беш кунлик иш ҳафтасига ўтилиши муносабати билан республика аҳолисига маданий-маиший ва савдо хизматини яхшилаш чоралари тўғрисидаги масала Ўзбекистон ССР Олий Советининг сессияси муҳокамасига қўйилганлиги партия ва ҳукуматнинг совет кишиси тўғрисида тинмай ғамхўрлик қилаётганини кўрсатувчи яққол далилларнинг биридир.

Матлубот кооперацияси қишлоқда савдо-сотиқ қилувчи асосий ташкилотдир. Халқнинг фаровонлигини юксалтириш вазифаларини амалга оширишда матлубот кооперацияси ходимлари анча катта роль ўйнайдилар.

Товар обороти йил сайин кенгайиб бормоқда, қишлоқ аҳолисига хизмат кўрсатиш маданияти юксалиб, озиқ-овқат маҳсулотлари ва саноат молларини сотиш кўпайиб бормоқда. Бу йил ҳам қишлоқда товар обороти тез суръатлар билан ўсади. Бу эса партия XXIII съездининг қишлоқ ва шаҳар аҳолиси турмуш даражасини бир-бирига янада яқинлаштириш тўғрисидаги директиваларига тамомила мосдир.

Қишлоқ аҳолисининг фаровонлиги ошиб бориб, даромадлар ҳам кўпаяётганлиги муносабати билан молларга бўлган талаб ҳам ўзгармоқда. Шундай рақамларни келтириб ўтиш кифоя: 1957 йилда қишлоқларда беш минг дона холодильник сотилган бўлса, 1967 йилда 45 минг дона сотилди. 1957 йилда 9 минг дона кир ювиш машинаси сотилган бўлса, ўтган йили 63 мингта сотилди. Гўшт, колбаса маҳсулотлари, сут маҳсулотлари, мол ёғи, қанд-шакар, кондитер маҳсулотлари каби озиқ-овқат маҳсулотларини сотиш анча кўпайди.

Аммо айрим моллар кўпроқ сотилганига қарамай, кооператив савдоси қишлоқ аҳолисининг даромадлари ўсишидан ҳали орқада қолмоқда. Бинобарин, планлаштирувчи органлар бозор фондларини тақсимлаган вақтда қишлоқ жойларда савдо-сотиқни янада тез ривожлантиришни кўзда тутишлари лозим.

Ишчи ва хизматчилар икки кун дам олинадиган беш кунлик иш ҳафтасига ўтиши муносабати билан савдо-сотиқ ва умумий овқатланиш катта роль ўйнайди. Ҳозирги вақтда шанба ва якшанба кунлари меҳнаткашларга хизмат кўрсатишга айниқса катта эътибор берилмоқда.

Шу билан бирга кўп районларда савдо-сотиқ ва хусусан умумий овқатланиш қониқарсиз ташкил этилган. «Ўзбекбирлашув» правлениеси танқидлардан ўзи учун зарур хулосаларни чиқариб олади ва қишлоқ аҳолисига савдо хизматини тубдан яхшилаш чораларини кўради.

Биз матлубот кооперациясига қўшимча равишда транспорт воситалари ажратиб бериш масаласини қараб чиқишни, савдо-сотиқ ва умумий овқатланиш корхоналари қурилишини зарур материаллар билан таъминлашни илтимос қиламиз. (Қарсаклар).

Депутат М. Р. МАҲМУДОВ нутқи

(Фарғона азотли ўғитлар заводининг старший машинисти).

Коммунистик партия ва Совет ҳукумати инсон тўғрисида, унинг моддий ва маънавий эҳтиёжларини қондириш ҳақида доимо ғамхўрлик қилмоқда. Икки кун дам олинадиган беш кунлик иш ҳафтасига ўтилганлиги бу ғамхўрликнинг ёрқин далилидир.

Қисқартирилган иш ҳафтасига ўтилгандан кейин сменалар ўртасида бекор туриб қолиш ва унумсиз ҳаражатлар камайди, маҳсулот ишлаб чиқариш кўпайди, меҳнат унумдорлиги, асосий фондлардан фойдаланиш самарадорлиги ошди. Айни бир вақтда шаҳар хўжалиги, меҳнаткашларга хизмат кўрсатиш доираси қайта ташкил қилинди. Маиший хизмат кўрсатиш ва савдо корхоналарининг иши устидан Советлар доимий комиссиялари, депутатлар, ташаббускор жамоат ташкилотларининг контроли кучайиб бормоқда.

Савдо ва умумий овқатланишнинг моддий-техника базасини кенгайтиришга катта эътибор берилмоқда. Магазинлар ва ошхоналарнинг иш режими аҳолига ғоят катта қулайлик туғдиришни ҳисобга олиб белгиланган. Озиқ-овқат ва саноат моллари магазинларининг иш соати кўпайтирилди. Аҳолига юздан ортиқ ҳар хил турдаги маиший хизмат кўрсатилмоқда. Фарғона ресторанлари ва кафеларида дам олиш кунлари коллектив ва оилавий кечалар ўтказилмоқда.

Меҳнаткашларнинг дам олишини уюштиришда яхши ишлаётган маданий-оқартув муассасаларининг аҳамияти каттадир. Бундай муассасаларнинг сони узлуксиз кўпайиб бормоқда. Фарғонадаги маданият уйи ҳузурида «Дам олиш куни клуби» ташкил қилинди. Бу клубда ишчилар ва хизматчиларнинг оилалари дам оладилар. Қўқон шаҳар маданият уйида ўтказилаётган ёшларнинг кечалари манзур бўлиб қолди. Кутубхоналарнинг ходимлари китобхонлар конференциялари ва мунозаралар уюштириб турадилар.

Дам олиш базалари ва спорт иншоотларини кенгайтириш ҳамда қуриш масалалари катта аҳамиятга молик бўлиб қолди. Ҳамзаобод қишлоғида катта дам олиш зонаси барпо этилмоқда. Бу дам олиш зонаси яхши иқлим шароитига эга.

Ишчиларнинг Кергели посёлкаси тез ўсиб, ривожланиб бормоқда. Бу посёлкада химиклар, нефтчилар ва бинокорлар яшамоқда. Коммунистик партия ва Совет ҳукумати меҳнат аҳли тўғрисида нақадар зўр ғамхўрлик қилаётганликларини ишчилар посёлкамиз мисолида яққол кўриш мумкин. Посёлка обод қилинди, маданий-маиший, медицина ва савдо хизмати кўрсатиш яхшиланди. Лекин бу ерда маиший хизмат кўрсатиш ўсган талабларга ҳали жавоб бермаётир. Коммунал корхоналар сонини кўпайтириш, химиклар учун маданият саройи, пионерлар саройи қуриш лозим. (Қарсаклар).

В. Й. ЙЎЛДОШЕВ нутқи

(Ўзбекистон ССР алоқа министри)

Беш кунлик иш ҳафтасига ўтилиши муносабати билан Ўзбекистон алоқа ходимлари ўз графикларини ўзгартирдилар.

Алоқа узеллари ва бўлимларининг ғоят кўпчилиги бир кун дам олинадиган узлуксиз иш ҳафтасини жорий қилди ва асосан саноат корхоналари территорияларида жойлашган 176 алоқа бўлимигина беш кунлик иш ҳафтасига ўтди. Шу билан бирга алоқа бўлимларидан кўпчилигининг иш бошлаш ва ишни тамомлаш вақти бир соатдан икки соатгача узайтирилди.

«Союзпечать»нинг Тошкентдаги киоскалари эндиликда кечки газеталар сотилиб бўлганидан кейингина ёпилмоқда. 64 киоска эса бутун ҳафта мобайнида ишлайди. Республика пойтахтида қўшимча равишда 12 алоқа бўлими, қирқта газета киоскаси очилди. Газета сотиладиган 59 автомат ўрнатилди. Республиканинг барча шаҳарлари, район марказлари ва аҳоли яшайдиган пунктларида худди шундай ишлар амалга оширилди. Тошкент аҳолисига яхши хизмат кўрсатиш учун шаҳарлараро телефон алоқаси кабиналарининг сони кўпайтирилди, автоматлар очилди. Бу автоматлар орқали телефончининг ёрдамисиз Ўзбекистон шаҳарлари билан ва Москва билан алоқа боғлаш мумкин.

Шу билан бирга биз аҳолининг ва халқ хўжалигининг алоқа воситаларига бўлган эҳтиёжларини тўла қондириш учун керакли ишларнинг баъзилари ҳали бажарилмаганлигини ҳам биламиз. Кадрларни тайёрлаш, тарбиялаш ва жой-жойига қўйишга етарли даражада эътибор берилмаётганлиги, интизомнинг бўшлиги — ишимиздаги камчиликларнинг асосий сабабидир.

Алоқа министрлиги иш сифатини ошириш ва аҳолига кўрсатиладиган хизматни яхшилаш учун бир қанча тадбирларни ишлаб чиқди. Жумладан, шаҳарлараро алоқа каналлари сонини кўпайтириш, телефон станцияларининг қувватини ошириш, янги алоқа бўлимларини очиш мўлжалланди. Ишлаб чиқаришдан ажралган ҳолда машғулот ўтказиладиган курсларда алоқа ходимларидан 1380 киши ўз малакасини оширади.

Почтальонларнинг камлиги — ишимизда қийинчилик туғдираётган сабабларнинг биридир. Шу муносабат билан Ростов алоқа ходимларининг тажрибаси эътиборга сазовордир. Ростовда газеталар автомашиналарда алоқа бўлимларидан таянч пунктларига ва уй-жойларга етказиб берилмоқда. Бундай система почтальонларнинг меҳнатини анча енгиллаштиради, газета ва журналларни обуначиларга тезроқ етказиб бериш имкониятини туғдиради. Тошкентда бу системани жорий қилмоқ учун 120-140 автофургон олиш керак.

Тошкентда телефон станциялари қурилишини жадаллаштириш ва қурувчиларнинг уй-жойларни тегишли телефон шохобчалари билан топширишларига эришмоқ керак.

Ўзбекистоннинг алоқа ходимлари ўз зиммаларига олган оширилган социалистик мажбуриятларни бажаришга қатъий бел боғлаганлар. (Қарсаклар).

Депутат В. М. ГРИГОРЬЕВА нутқи

(Намангандаги йирик панелли уйсозлик заводининг кранчиси).

Наманганликлар — аҳолига кўрсатилаётган маиший хизматлар ҳажми нақадар ўсганлигининг, хизмат кўрсатиш сифати яхшиланганлигининг жонли гувоҳларидир. Ўтган йилнинг ўзидагина область марказида якка тартибда кийим тикадиган, рўзғор машина асбобларини ремонт қиладиган ва фото хизматини кўрсатадиган уч ателье қурилиб, фойдаланишга топширилди. Пойафзал ремонт қиладиган янги фабрикани қуриш тугай деб қолди, маиший хизмат кўрсатадиган уч қаватли бино қурила бошланди.

Аҳолига хизмат кўрсатишнинг бошқа турларини ривожлантиришга ҳам катта эътибор берилмоқда. Шаҳар марказида 4000 номерли автомат телефон станциясининг янги биноси қад кўтариб турибди. Янги кинотеатрлар, болалар боғчалари ва мактаблар, касалхоналар ва соғлиқни сақлаш пунктлари ишга туширилмоқда.

Биз кўп бинолар қурмоқдамиз. Лекин практика қурилиш суръатлари аҳолининг ўсиб бораётган эҳтиёжларини ҳали қондирмаётганини кўрсатади. Сўнгги йилларда Наманган чеккасида тўқимачиларнинг бутун бир шаҳарчаси қад кўтарди. Бу шаҳарчада 20 мингга яқин аҳоли яшамоқда. Лекин бу ерда шаҳар марказидагига нисбатан аҳоли жон бошига хизмат кўрсатиш ҳажми анча кам. Шаҳарчада атиги бир ошхона бор. Кичик кутубхона торгина бир хонада жойлаштирилган. Магазинлар, ательелар, болалар боғчалари ва яслилари етишмайди.

Сўнгги икки йил ичида Наманганда, район марказларида ва посёлкаларда янги касалхоналар ишга туширилди. Қишлоқ жойларида даволаш муассасалари қурилмоқда. Бироқ, бу ерда ҳам қурилиш суръатлари талабга жавоб бермайди.

Наманган области мактабларидаги ўқувчилар ҳар йили 13 минг кишидан кўпайиб бормоқда. Мактаб бинолари эса, анча кам ўқувчига мўлжаллаб қурилмоқда. Болаларимиз нормал шароитда шуғулланишлари учун мактаблар қуриш миқёсини беш-олти баравар кўпайтириш зарур.

Область марказида ҳалигача стадион йўқ. Спорт базасининг бўлмаслиги ёшлар ўртасида физкультура — тарбиявий ишларни кучайтиришга тўғаноқ бўлмоқда. Область маркази аҳолисига транспорт хизматини яхшилаш ҳам ҳозирги кундаги муҳим масалалардан биридир.

Бутун совет халқи сингари ёш Наманган областининг меҳнаткашлари ҳам партия ва ҳукумат қарорларини амалга ошириш учун сабот билан кураш олиб бормоқдалар. Мен ишлаётган бинокорлар коллективи В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллигини муносиб кутиб олиш юзасидан ўз зиммасига мажбурият олди. Коллективимиз бу мажбуриятни шараф билан бажаради. (Қарсаклар).

Редактор М. ҚОРИЕВ.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Орган Центрального Комитета Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР.

БИЗНИНГ АДРЕС ВА ТЕЛЕФОНЛАР: ТОШКЕНТ, «ПРАВДА ВОСТОКА» КЎЧАСИ № 26. Редактор — В36545, Редактор ўринбосарлари — В37914, В39323, Масъул секретарь — В34455, Масъул секретарь ўринбосарлари — В37283, Партия турмуши — В33469, Марксизм-ленинизм назариясини пропаганда қилиш — В31216, Халқаро ҳаёт — В37604, Коммунистик тарбия — В31455, Саноат, капитал қурилиш ва транспорт — В34780, Совет қурилиши — В33258, Қишлоқ хўжалик — В37604, Адабиёт ва санъат — В32036, В37221, Фан, мактаб ва олий ўқув юртлари — В34451, Маҳаллий ахборот ва спорт — В32347, Оммавий ишлар ва хатлар — В38679, В33553, Иллюстрация — В34524, Стенографистка — В37343, Корректура — В37162, Эълонлар — В38142, Коммутатор — В30249, В30250, В30251, В30252, В30253, В30254, В30255, В30256, В30257, В30258, ОБЛАСТЬ МУХБИРЛАРИ: Андижон 48—85, Бухоро 31—41, Қарши 3—08, Нукус 42—62, Самарқанд 31972, Термиз 23—27, Фарғона 41—88, Урганч 34—55

Б № — 111. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Бирлашган нашриётининг босмахонаси. Тошкент шаҳри. ИНДЕКС 64633. Р. 08407.